

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 233 — GOD. VI.

ŠIBENIK, 27. VELJAČE 1957.

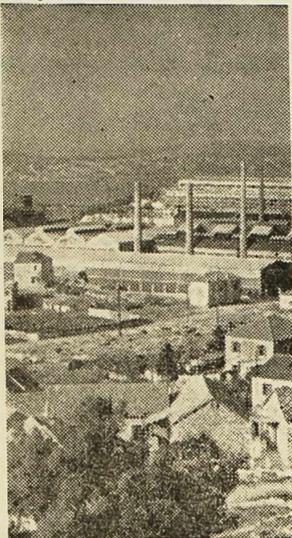
IZLAZI SVAKE SRIJEDE

Važan korak naprijed

Na inicijativu komiteta Narodne omladine šibenske gimnazije održan je sastanak kome je prisustvovao nastavnički zbor i predstavnici učenika pojedinih razreda. Ovaj sastanak imao je za cilj da se uspostavi tješnji kontakt između profesora i učenika. Učenici su tom prilikom iznosili svoja zapažanja i ujedno ukazali na slabosti omladinske organizacije.

Istaknuto je da ideološko-politički rad nije bio na visini. U vezi s tim je odlučeno da se osnuju debatni klubovi po pojedinim odjeljenjima, kao što je predviđeno u minimalnom programu. Na debatnim klubovima raspravljat će se uz pomoć profesora o aktualnim političkim pitanjima, kao i pitanje samoupravljanja. Odlučeno je da se veća podrška pruži nekim sekcijama. Govorilo se i o osnivanju pjevačkog zbora. Zaključeno je da se slični sastanci održavaju i u buduću.

(M. Urošević)

Sjednica predsjedništva Kotarskog sindikalnog vijeća

ZA VEĆU AKTIVNOST sindikalnih organizacija

Pripreme za izbor radničkih savjeta bio je, pored ostaloga, glavni predmet razgovora na posljednjoj sjednici predsjedništva Kotarskog sindikalnog vijeća.

Budući da se izbori za nove radničke savjete u privrednim organizacijama moraju da završe do 30. travnja ove godine, to je potrebno da se odmah pristupi održavanju sastanaka sindikalnih organizacija, kao i predizbornih sastanaka radnih kolektiva na kojima će se opširnije raspraviti o predstojećim izborima.

Sadašnji radnički savjeti bi trebali da kolektivima podnesu izvještaj o radu za proteklo vremensko razdoblje, dok će se sindikalne organizacije pobrinuti da u nove radničke savjete budu izabrani najbolji drugovi i drugarice. U organe radničkog upravljanja trebalo bi svakako birati i lica iz redova omladine. Sindikalne organizacije bi u svakom slučaju morale voditi brigu u tome da bude što bolji sastav novih radničkih savjeta.

U mjesecu lipnju održat će se kongres radničkih savjeta za koji su već počele pripreme u zemlji. Bit će dakako potrebno da se u te pripreme jače uključe i sindikalne organizacije na našem području. One bi, između ostaloga, trebale da izvrše analizu djelovanja radničkih savjeta od njihovog osnivanja do danas, i da pritom ukažu na eventualne slabosti u radu.

S obzirom na sadašnje stanje, neophodno je da se sindikalne podružnice više aktiviziraju u radu organa radničkog upravljanja. One bi ustvari morale biti nosioci svih akcija koje se provode u poduzeću bilo na području produktivnosti, štednje, radne discipline i slično.

U toku je izrada novih tarifnih pravilnika za 1957. godinu, pa je potrebno da se u tom poslu aktivnije uključe i sindikalne organizacije što do sada nije bio slučaj. One bi, naime, morale da povedu (Nastavak na 2. strani)

Sprečavanje EHINOKOKUSA

I na području Šibenskog kotara je raširen ehinokokus ili kako ga narod naziva »pasja bolest«. Dosad nije bila organizirana jedna šira aktivnost na suzbijanju te opasne bolesti, a osobito je nedostajalo stalnog i sistematskog rada na tom polju. U posljednje vrijeme poduzimaju se mjere da bi se na neki način izmijenilo na bolje sadašnje stanje. Tako je Savjet za narodno zdravlje Narod. odbora kotara u prošli petak organizirao

konferenciju na kojoj se upravo govorilo o problematici ehinokokoze na našem kotaru. Istodobno je razmotrena mogućnost poduzimanja efikasnijih mjera za suzbijanje te bolesti, kojoj su izloženi ljudi i stoka.

Konferenciji su prisustvovali drugovi Petar Skarica, predsjednik NO kotara, a iz Splita dr. Mihovil Culić, direktor Higijenskog zavoda i dr. Miljenko Suić, šef centra za ehinokokozu, te ostali zainteresirani faktori sa našeg područja.

Dr. Josip Pasić je opširno govorio o problematici ehinokokoze na Šibenskom kotaru, a dr. Miljenko Suić o načinu suzbijanja te bolesti. Na osnovu njihovog izlaganja i diskusije ustanovljeno je da je ehinokokozu problem od prvorazrednog značenja za područje našeg kotara, jer je od te bolesti zaražen velik broj ljudi, naročito u selima, a relativno ih mnogo i umire. Pored toga, ehinokokus nanosi osjetnu štetu privredi, jer oboljela stoka daje manje mesa, mlijeka i vune, a usto je smanjena i njezina radna sposobnost. Ta bolest također predstavlja i veliku opasnost za razvoj turizma na kotaru. Zbog toga je zaključeno, da se na kotaru pristupi planskom i sistematskom suzbijanju ehinokokoze. U taj posao će se prvenstveno uključiti veterinarski, zdravstveni i prosvjetni radnici, političke i društvene organizacije, te ostale zainteresirane ustanove, kao DOZ, Zavod za socijalno osiguranje i druge.

Osobito će se povesti računa o tome da se pojača rad na zdravstvenom prosvjećivanju naroda, jer je to ustvari najefikasnije sredstvo za suzbijanje ehinokokoze. Predloženo je, pored ostaloga, da Narodni odbor kotara i općinski narodni odbori obrazuju komisije za suzbijanje ehinokokoze, kao i da nadležni organi nazmotre mogućnost besplatnog liječenja ove doista socijalne bolesti.

Pripreme za izbore novih radničkih savjeta

RAZGOVOR SARADNIKA SERVISA ZA LOKALNU ŠTAMPU SA POTPREDSJEDNIKOM SAVEZA SINDIKATA JUGOSLAVIJE DRAGI STAMENKOVIĆEM

U svim narodnim republikama do aprila će se održati izbori za nove radničke savjete privrednih poduzeća. Zbog toga se očekuje da će se pripreme za ove izbore odvijati u znaku analize prošlogodišnjeg poslovanja poduzeća i rada organa radničkog samoupravljanja.

Za analizu dosadašnjeg rada i poslovanja poduzeća najbolje može da posluži završni račun, jer on predstavlja financijski pokazatelj kako je radilo jedno poduzeće, odnosno kakve je uspjehe postiglo i kakve slabosti pokazalo. O završnim bilancama može se govoriti bez obzira što ih narodni odbori nisu definitivno odobrili. Bit će sigurno slučajeva da narodni odbori ne potvrde na vrijeme završne račune, ali radni kolektivi mogu da ih razmatraju onakve kakve ih je sastavilo poduzeće.

Ove godine će biti mnogo više govora o raznim izdancima koji se pojavljuju u poduzećima nego dosad. U poduzećima se često čuje da, na primjer, oko 80 odsto fondova za samostalno raspolaganje odlazi na razna obavezna davanja koja ne moraju biti, na razne zatezne kamate, penale i dr., a koje često iznose prilično visoke stavke. Kolektiv bi trebalo da se zainteresira za ovakve izdatke i da vidi da li su morali biti ili ne, što znači: da više povede računa o poslovanju komercijalnog sektora. To je prilika da radnički savjeti analiziraju ove stvari jer se pokazalo da u komercijalnom poslovanju leže osnovne slabosti u radu naših poduzeća.

Ovom prilikom radnički savjeti a i sami kolektivni treba bolje da se upoznaju kako se nabavljaju sirovine, koliki su troškovi nabavke, da

li se sirovine mogu jeftinije nabavljati, kako stoji sa zalihama u poduzeću, da li se mogu svesti na normalnu mjeru itd. To su ekonomska pitanja za koja su organi samoupravljanja u prvom redu zainteresirani.

Pokazalo se da su slabosti u radu poduzeća, između ostaloga, i u tome što nemaju analize o raznim izdancima. Direktori privredno-računskih sektora koji su većinom knjigovođe, a u manjem broju ekonomisti, imaju statističke podatke koji pokazuju koliko se troši ali nemaju analize zbog čega se troši, kakvi su troškovi u odnosu na prošlu godinu, ukoliko su porasli šta je tome doprinijelo, ima li mogućnosti da se smanje itd. Kad je riječ o materijalnim troškovima analiza treba da pokaže zašto ovi troškovi rastu, da li uzrok leži u cijenama sirovina ili o probijanju materijalnih troškova. Nije rijedak slučaj da poduzeća imaju velike materijalne troškove proizvodnje. Znači, postoji indikacija da nije bilo pravilnog gazdovanja i treba vidjeti kako stoji sa normativom materijala.

Analize o materijalnim troškovima treba da budu dostupne svakom radniku da bi mogao da vidi gdje leže mogućnosti za sniženje troškova proizvodnje. Ove analize mogu da pokažu radnicima gdje više troše električne energije nego što treba, da li su mašine radile »na prazno«, koliko se moglo uštedjeti uglja i dr. Isto tako, radnički savjeti treba da povedu više računa o uzrocima bolovanja, jer se pokazalo da su samo u Srbiji prošle godine porasli izdaci za bolovanja. (S. S.)

Konferencija Socijalističkog saveza općine Tijesno

Još uvijek slaba masovnost

U nedjelju je u Tijesnom održana godišnja konferencija Socijalističkog saveza općine Tijesno kojoj je, pored delegata osnovnih organizacija, prisustvovao i Draško Jurišić, član predsjedništva Kotarskog odbora SSRN.

Nakon izvještaja, koji je podnio Ante Martinović i diskusije, izabrano je novo općinsko rukovodstvo, a potom su donijete osnovne smjernice za daljnji rad organizacije Socijalističkog saveza na području općine.

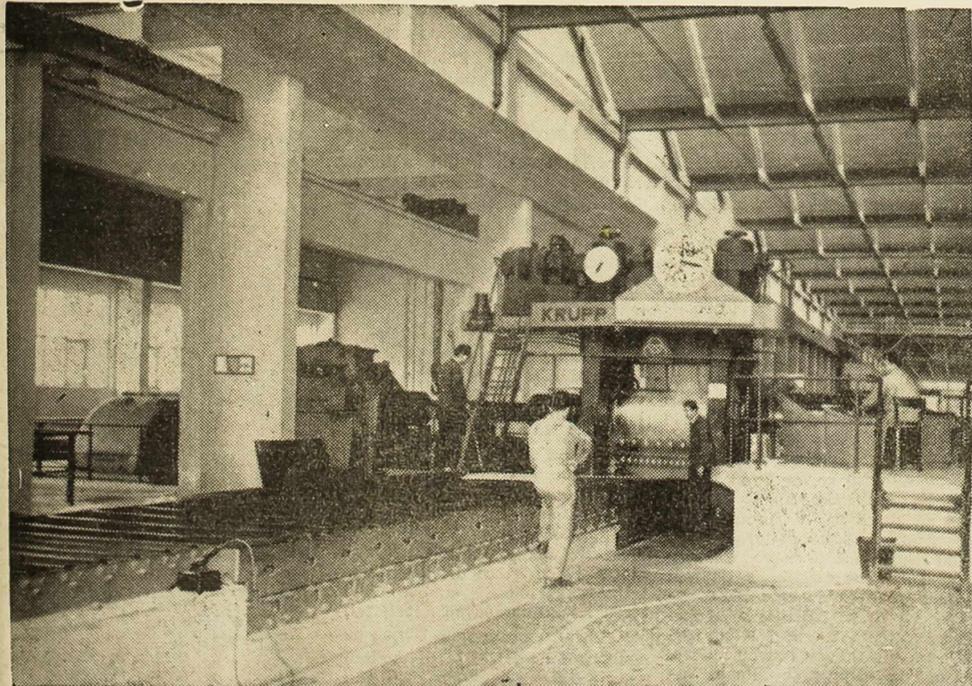
U opširnom izvještaju u manjoj mjeri se govorilo o političkom radu organizacija, dok se je više isticalo slabosti. Konstatirano je, između ostaloga, da mnoge osnovne organizacije SSRN nisu do kraja shvatile ulogu koju imaju u političkom, privrednom i kulturnom životu svoga kraja. Malo je organizacija koje proučavaju onu problematiku koja je od bitnog značenja za dotično mjesto. Istaknuto je, da veći broj osnovnih organizacija ne održava sastanke, ne vodi brigu o organizacionom učvršćenju, prikupljanju članarine i tome slično. Međutim, za razliku od takvih organizacija postoje i one kao u Pirovcu, Tijesnom i još nekim mjestima, koje su zaista postigle dobre rezultate u radu.

Izvještaj je, između ostaloga, ukazao na jedan problem koji s obzirom na njegovu važnost zahtijeva širu mobilizaciju i novih rukovodstava i članstva u cilju njegovog rješenja. Riječ je, naime, o tome da se na toj općini daleko veći broj ljudi nalazi izvan organizacije Socijalističkog saveza Naveden je primjer koji najočitiije potvrđuje tu konstataciju. Naime, na općini Tijesno ima preko 5000 birača, dok se u organizacijama SSRN nalazi nešto više od 1000 članova. Istaknut je i osnovni uzrok takvom stanju, t. j. nedostaje sistematskog političkog rada u narodu.

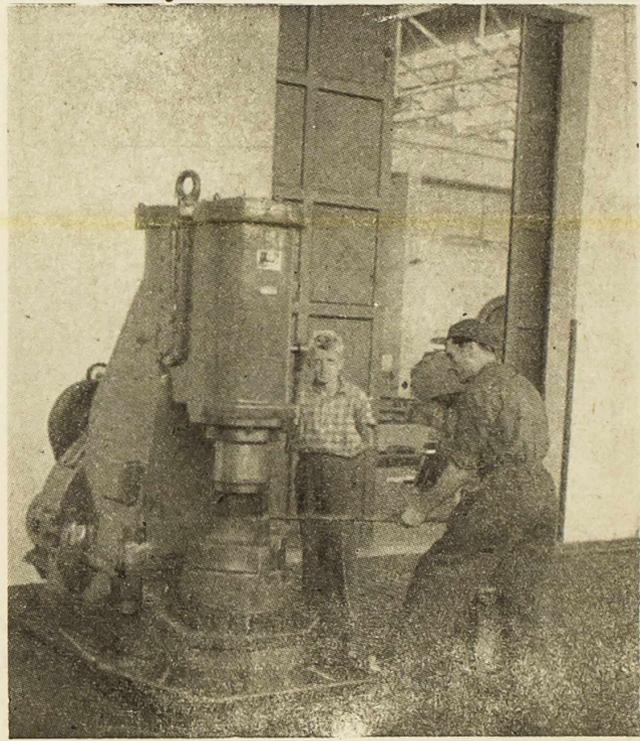
Društveni plan i budžet NO kotara na sjednici 7. ožujka ove godine

Narodni odbor kotara Šibenik na sjednici svojih vijeća 7. ožujka o. g. raspravljat će i donijeti društveni plan i budžet kotara za 1957. godinu.

Sjednica će se održati u Društvenom domu (bivša Bobanova škola). Početak u 9 sati.

Iz Tvornice lakih metala »Boris Kidrič«

Iz zemlje i svijeta

JUGOSLAVENSKI DELEGAT Dr. ĐURA NINČIĆ podržao je 19. februara prijedlog grčke delegacije u Političkom komitetu o ciparskom problemu. Problem Cipra, rekao je Ninčić, svodi se na postojanje snažnog narodnog pokreta koji je pote kao iz nastojanja velike većine stanovništva da sam odlučuje o vlasti tog sudbini.

U RIMU JE POTPISAN JUGOSLAVENSKO-ITALIJANSKI privredni ugovor prema kome će Italija otvoriti Jugoslaviji kredit od 30 milijuna dolara za kupovinu industrijske opreme.

U POLITIČKOM KOMITETU UN FILIPINSKI predstavnik Serano podnio je rezoluciju o Cipru, u kojoj se predlaže da Britanija, Turska i Grčka potraže način za okončanje nereda i formiranje privremene vlade na Cipru i da o svojim naporima obavijeste iduće, dvanaesto zasjedanje Generalne skupštine.

POLITIČKI KOMITET UN NAS TAVIO JE DEBATU o ciparskom pitanju. Grčki delegat je zatražio da neutralna komisija ispita britanske optužbe, da Grčka pomaže ciparske ustanike.

INDIJSKI MINISTAR KRIŠNA MENON OPTUŽIO je u Savjetu sigurnosti Pakistan da priprema rat i izjavio da bi napad na Kašmir indijska vlada smatrala kao napad na Indiju.

U VARŠAVI POČELO ZASJEDA NJE NOVOG SEJMA. Dosadašnjem premijeru Cirkankijeviču ponovo je povjeren mandat za sastav nove vlade.

PREDSJEDNICI VLADA FRAN CUSKE, ZAPADNE NJEMAČKE, Italije, Belgije, Holandije i Luksemburga postigli su u Parizu sporazum o zajedničkom zapadnoevropskom tržištu i o Evroatomu.

U MOSKVI SU ZAVRŠENI MEĐUDRŽAVNI i međupartijski razgovori između najviših predstavnika NR Bugarske i Sovjetskog Saveza. Objavljene su deklaracije o rezultima razgovora.

AJZENHAUER JE IZJAVIO DA UJEDINJENE NACIJE nemaju drugog izbora nego da izvrše pritisak na Izrael da povuče svoje trupe s egipatske teritorije.

Još uvijek slaba masovnost

(Nastavak sa 1. strane)

vrede. Izraženo je mišljenje da bi Socijalistički savez trebao utjecati da se na području općine uvede uzgoj rentabilnijih kultura, a oso-

Za veću aktivnost sindikalnih organizacija

(Nastavak sa 1. strane)

računa o tome da se otklone griješke koje su se već pojavile prilikom izrade tih pravilnika. Pri Kotarskom sindikalnom vijeću osnovana je komisija za odobrenje tarifnih pravilnika, a zaključeno je, da se slične komisije formiraju pri općinskim sindikalnim vijećima Drniš, Knin i Oklaj.

Na sjednici se također diskutiralo i o radu sindikalnih organizacija Ustanovljeno je, da je u posljednje vrijeme taj rad u priličnoj mjeri opao, što je posljedica nedovoljnog uključivanja pojedinih drugova u rad izvršnih odbora. U organizacijama je, između ostalog, zapostavljen politički rad s ljudima, što je dovelo do mnogih slabosti. Ima slučajeva da su radnici čak izvan događaja u samom poduzeću. Predsjedništvo je samo načelno raspravljalo o slabostima u radu sindikalnih organizacija, dok će se o tome konkretnije govoriti na predstojećem plenumu.

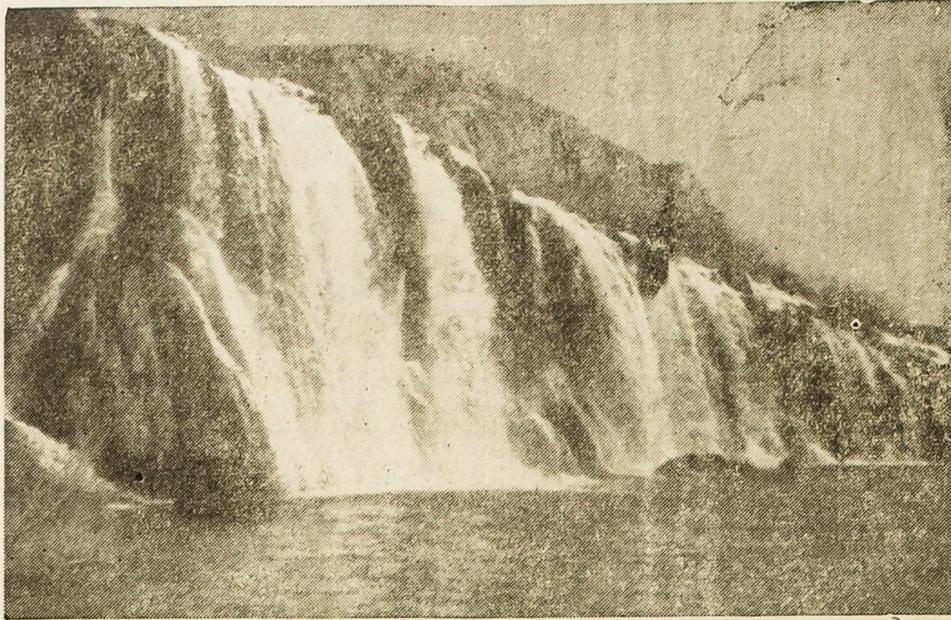
Na kraju je odlučeno da se plenum Kotarskog sindikalnog vijeća održi u Šibeniku 28. o. m. Tom prilikom će se diskutirati o pripremanju za izbore radničkih savjeta, proslavi 40-godišnjice Oktobarske revolucije i o sistemu rada sindikalnih organizacija.

bito aromatičnog bilja i cvijeća. Mnogi poljoprivrednici pokazuju interes za razvoj pčelarstva, ali pritom ne nailaze na podršku.

Diskutirano je, pored ostalog, i o saobraćaju pa je oštro kritiziran sadašnji raspored pomorskih pruga koji ustvari pogada interese stanovništva te općine. Osim toga, izražena je želja da se uspostavi i autobusni saobraćaj Murter — Tiješeno — Šibenik. Sadašnje stanje u saobraćaju otežava razvoj turizma za koji su osobito zainteresirani stanovnici otoka Murter. U diskusiji je, pored toga, istaknuto da narod te općine pokazuje veoma veliko zanimanje za elektrifikaciju svog područja, te je spreman da pruži besplatno potrebnu radnu snagu. Nadalje je naglašeno da bi Socijalistički savez trebao dati inicijativu u cilju rješavanja nekih školskih pitanja, a naročito u pogledu dovršenja zgrade osmogodišnje škole u Pirovcu. Također bi trebalo poduzeti mjere za poboljšanje zdravstvene službe na području općine.

U svom izlaganju Draško Jurišić je istakao izvjesne uspjehe organizacija SSRN u proteklom periodu, ali je ukazao i na neke slabosti, kao što su nedovoljna politička aktivnost, slaba masovnost, nerealni programi rada, nepraćenje štampe i slično, protiv kojih se rukovodstva i članstvo moraju organizirati i odlučno boriti u koliko se želi da organizacije SSRN odigraju onu političku ulogu koja im je namijenjena.

Na osnovu izvještaja i diskusije donijeti su zaključci koji će, u koliko se budu smionije provodili u život, pridonijeti boljem radu organizacija Socijalističkog saveza i jačanju njihove uloge u političkom, privrednom i kulturnom životu naroda Tiješnjanske općine.

Roški slap

kninska kronika

Zbor birača saslušao izvještaje školskih odbora

U Kninu je prošlog tjedna održan zbor birača na kome su dosadašnji školski odbori svih kninskih škola podnijeli izvještaje o radu. U izvještajima i kroz diskusiju je konstatirano, da postojeći školski prostor ne zadovoljava, naročito u zgradi bivše osnovne škole, u dječjem zabavištu i školi učenika u privredi.

Izvršena je analiza uspjeha učenika na kraju prvog polugodišta. Objektivne smetnje za bolji život škola jesu i kadrovske prirode, jer još nedostaje nastavnika za neke predmete kao za matematiku, fiziku, strane jezike i pjevanje, a u školi za učenike u privredi, osim jednog, svi su nastavnici honorarni. Osmogodišnje škole i gimnazija imaju mnogo đaka putnika, koji izgube dosta vremena na putovanje. Njihove prilike su općenito prilično teške.

Budući da škola nije jedini faktor u odgoju djece, to je apelirano na roditelje i ostale građane da i oni

preuzmu dio odgovornosti i obaveza u odgoju. Znatno dio djece iz Knina sudjeluje u radu mjesnih društava, u »Partizanu«. Odredu izviđača i planinki, kazalištu lutaka i drugim.

Na zboru birača je izvršeno biranje novih članova školskih odbora. U školskim odborima kninskih škola birano je 67 lica.

PRIPREME ZA OTVARANJE DOMAĆINSKOG TEČAJA U MOKROM POLJU

Domaćinska škola u Kninu, koja je dosad zabilježila dosta uspjeha na prosvjećivanju seoskih žena otvarajući pokretne sestomjesečne tečajeve u raznim selima Kninske općine, sada vrši pripreme uz po-

moć Općinskog odbora SSRN i NO općine na otvaranju domaćinskog tečaja u Mokrom Polju. Za ovaj tečaj, koji će uskoro započeti rad, kod žena i djevojaka vlada velik interes. Zamisao je dobra i korisna, tim više što je riječ o prosvjećivanju domaćica jednog dijela Bukovice.

PREDAVANJE U PLAVNOM

Prošle nedjelje dr. Mirko Knežević održao je predavanje u Plavnom o tuberkulozi, kome je prisustvovalo velik broj mještana. Predavanje je organiziralo Narodno sveučilište u Kninu.

Ova kulturna institucija ne ograničava svoj rad samo u Kninu. Ona povremeno organizira predavanja i po selima. Ubuduće će članovi aktiva predavača ovog sveučilišta posjećivati udaljenija sela Kninske općine i održavati popularno-naučna predavanja iz raznih oblasti.

Skupština poljoprivredne zadruge u Đevrskama Zarada je mogla biti i veća

U Đevrskama je održana godišnja skupština Opće poljoprivredne zadruge, kojoj je prisustvovala ogromna većina zadrugara. Skupštini su prisustvovali predstavnici vlasti i Kotarskog saveza poljoprivrednih zadruga.

Izvještaj i diskusija su pokazali da je ova privredna organizacija u toku 1956. godine imala uspjeha, ali i slabosti u radu. U ovoj zadruzi učlanjeno je 592 osobe. Jedan od najtežih problema zadruge jest obnavljanje pristupnih izjava zadrugara sa područja bivše OPZ. Vari-vode.

U toku 1956. rad zadruge bio je usmjeren i na unapređenje svoje ekonomije. Ona posjeduje vinograd od 21.000 kom. vinove loze koji je prošle godine dala jedan vagon grožđa. Zadruga ima i svoj vlastiti bajamik na površini od 6 ha i 4600 komada sadnica. Međutim, prošla zima u velike je oštetila bajamik, a od zasadenih sadnica je od nesavjesnih lica počupano i odneseno preko 100 kom. Zadruga će prići ka proširenju vinograda »Banpolje«. Zadruga je imala ukupnog prometa od 94.601.944 Din, od toga čiste dobiti samo 1.120.705 Din.

Sjednica NO općine Šibenik

U petak 1. ožujka ove godine Narodni odbor općine održat će sjednicu Općinskog vijeća i Vijeća proizvođača, a potom zajedničku sjednicu obaju vijeća, na kojoj će se diskutirati o radu narodnog odbora i njegovih organa u 1956. godini. Sjednica će se održati u prostorijama Društvenog doma u 9 sati ujutro.

pisma GRADANA Moglo bi i kod nas

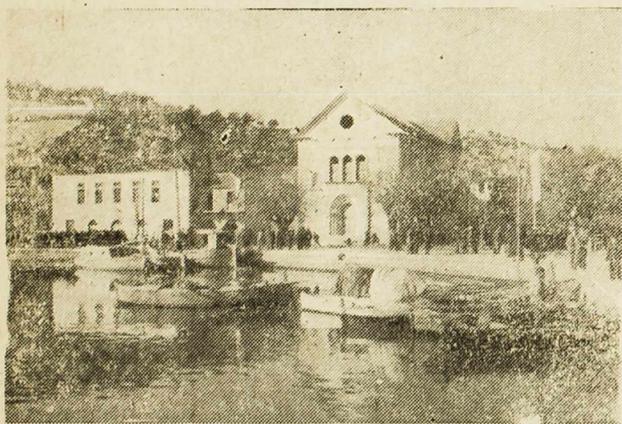
U Šibeniku je 1955. godine osnovana Srednja ekonomska škola, koja pored skučenosti prostorija dobro radi, zaslugom đaka i nastavničkog zbora.

Pored redovne škole, osnovana je i večernja Srednja ekonomska radnička škola, koju pohađaju radnici i službenici.

Radnici i službenici dosta dobro svladavaju opširnu materiju programa škole (koja je ista kao i redovnim dacima jutarnje škole), samo se je stvorio problem kako da svladaju materiju »Stenografije« za koju je dnevno potrebno najmanje 1 do 2 sata praktičnog rada.

Uzimajući u obzir da radnici i službenici svakog dana rade u svojim kolektivima 7 do 8 sati, da im škola počine u 16 odnosno u 16,40 sati, a završi u 20,30 odnosno u 21.30 sati navečer postavlja se pitanje, kako ti drugovi mogu naći dovoljno vremena za svladavanje svih ostalih predmeta, kad je za samu »Stenografiju« potrebno do dva sata dnevnog rada.

Drugovi koji polaze večernju Srednju ekonomsku školu u NR Srbiji oslobođeni su predmeta »Stenografije«, demobilizirana lica iz JNA koja pohađaju dvorazrednu Ekonomsku školu u Zagrebu također su oslobođeni istog predmeta. Pitam se zašto se ne bi taj predmet ukinuo i u našoj Republici, barem za đake večernje redovne Ekonomske radničke škole. A to bi bilo neophodno potrebno s obzirom na preopterećeno angažiranje đaka, uz njihov normalan profesionalni rad. (B. B.)

Pogled na Zaton

Vijesti iz Zatona

GODIŠNJA SKUPŠTINA VATROGASNOG DRUŠTVA U ZATONU

U Zatonu je održana godišnja skupština Dobrovoljnog vatrogasnog društva kojoj je prisustvovalo oko 100 članova i komandant brigade DVD kotara Šibenik Josip Žaja. Na skupštini su iznijeti uspjesi i nedostaci prošlogodišnjeg rada, pa je pored ostalog istaknuto da je zapažena velika volja i ljubav koja kod omladine vlada za rad ovog društva.

U novom upravnom odboru izabrano je devet članova. Za predsjednika je izabran Gabro Severdija, a za tajnika Stipe Mrša. (N. Š.)

IZABRAN SAVJET ZADRUGARA U ZATONU

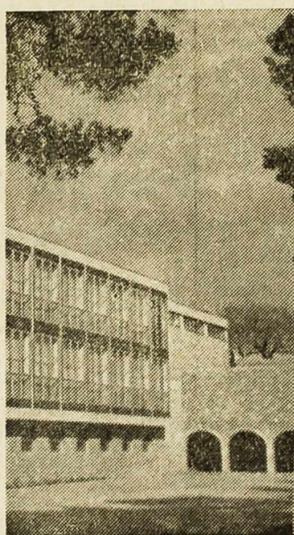
Na godišnjoj skupštini poljoprivredne zadruge u Zatonu najviše se raspravljalo o unapređenju poljoprivrede i komunalne izgradnje sela. Na skupštini je izabran savjet zadrugara koji broji 10 članova. Prihvaćeni su mnogi zaključci za daljnji rad. Pored ostalog je zaključeno, da zadrugari daju 2% od prihoda svih poljoprivrednih proizvođača za uređenje sela. Nadalje je odobren fond u iznosu od 100 hiljada dinara za unapređenje škole. Na kraju su zadrugari odali puno priznanje upravnom odboru zadruge za primjeran rad u protekloj godini. (N. Š.)

PREDAVANJE HRVOJA MACANOVICA

Na poziv Narodnog sveučilišta u Kninu istaknuti sportski radnik Hrvoje Macanović održao je predavanje u dvorani Doma JNA. Macanović je govorio o temi: »Amaterizam i profesionalizam u sportu«. Nakon toga predavač je odgovarao na brojna pitanja slušalaca.

Nesreća u rudniku Siverić

U ugljenokopima u Siveriću došlo je nedavno do nesreće u kojoj je životom nastradao 35-godišnji rudar Petar Todorović pok. Marka. Nesreća se dogodila u jami »Proleter«, gdje je do eksplozije došlo uslijed naglog stvaranja praskavog plina u momentu kada je popustio zaštitni zid. Spomenuti radnik bio je zahvaćen vatrom i u teškom stanju prevezen je u šibensku bolnicu, gdje je poslije dva dana podlegao opeklinama.

Čitajte „Šibenski list“

Iz Narodnooslobodilačke borbe

Jedna manja akcija

II. bataljon VIII. brigade ostao je na sektoru Grebaštica, Marina, Bršanovo. Uslijed nadmoćnosti njemačkih snaga u garnizonima Šibenik, Trogir i Sinj, glavnina VIII. brigade prebacila se na otoke. Prema svojim mogućnostima II. bataljon je djelovao samostalno. Jedne večeri jedna se četa odvojila od matice i krenula preko željezničke pruge i neopaženo se prebacila u pravcu Danila Gornjeg.

U ranu zoru je stigla pred selo, koje nije bilo od značaja za neprijatelja. Ova su mjesta bila podena za poduzimanje raznih diverzantskih akcija. Diverzije takve vrsti bile su namijenjene ovoj četi. Cilj joj je bio da na Pokrovniku dočeka kolonu njemačkih automobila, izvrši prepad i zarobi što više oružja i municije. Prema obavještenjima dobivenim iz Šibenika, u

toku noći trebalo je proći oko 25 kamiona punih raznog lakog oružja za njemačko-ustaške postaje u Unešiću, Drnišu i drugim mjestima.

Četa se odmarala u Danilu Gornjem. Borci specijalno dodijeljeni ovoj grupi pripremali su svoja oružja i odmarali se. Izviđači su krenuli, čim je četa stigla u selo. Obučeni u seljačke odore i predvođeni vodičima iz raznih okolnih sela još se nisu vratili. Nekoliko sanduka baruta nadenog ili zarobljenog smatralo se da bi moglo biti dovoljno za ovaj pothvat. Očekivala se noć i izvještaj se terena. Međutim, u očekivanju patrole najviše da se jedan civil približio selu tražeći odbornike ili predstavnike parti-zanske komande, izjavivši da bi dobrovoljno želio učestvovati u borbi za oslobođenje.

U seljačkoj kući Kljajca tinjalo

je lojano svijetlo. Nekoliko komada kruha uz čašu crnog vina učinilo je ovu večer svečanijom nego obično. Naglo se otvore seljačka vrata i u polumraku se pokaže jedno lice. Plavo odijelo skladno skrojeno odavalo je građanina, koga je mi-mišlja jedna rodina ratnih strahota.

— Zdravo drugovi — nazdravi pridošlica. »Zar si i ti trebao doći, nije valjda tebi gorilo pod petama« (inače ga je odmah prepoznao) — javi se prvi Krešo Jušić.

— Znate drugovi — započeo je došljak — bit ću iskren. Znam da sam kasno došao, možda i prekasno, ali molim da me ispitajte i stavite u prve redove, jer ako treba skupit ću se za ono što sam do sad, po mišljenju onih u gradu, napravio. Ali nisam svijestan kakovo sam zlo ikome nanio.

Svoju je ispovijest izrekao sa malo iskrene gorčine prema onome, što ga je natjeralo da napusti grad. Pažljivo je saslušan do kraja. Ali ove puste fraze nisu pomogle. Nije trebalo mnogo muke da sam na koncu prizna da je aktivno ra-

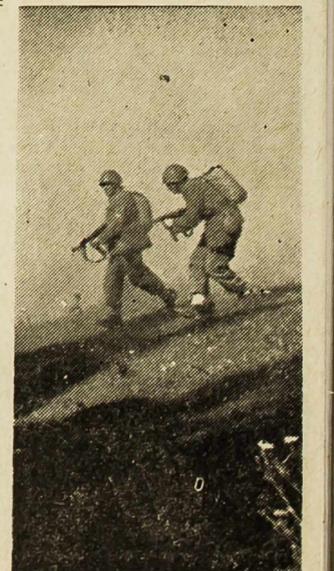
dio u službi fašista. U toku noći stigao je odgovor više komande da to lice treba zasluženo kazniti — strijeljanjem.

Prošlo je pola noći kad stigoše izviđalice. Sve je već bilo pripremljeno za put i akciju. Grupa je za dva nepuna sata stigla na određeno mjesto. Kopalno se užurbano s obje strane ceste, i ako je »škarpa« bila čvrsto napravljena, ipak je popustila. Barut je već bio postavljen, fitilji su virili čekajući da ih ruke upale. Oprezni Nijemci ipak uputiše pred kolonu jedan jači tenk. Grupa je u daljini od stotinu metara čekala na dani znak. Pred samu »škarpu« tenk odjednom zastade. Kao da su osjetili da pred njima nije nešto u redu. Nastao je tajac. Rade Lambaša koji je bio određen da upali žicu u dužini od pedeset metara, prerano je upalio. Detonacija je odjeknula. Nijemci se zbuniše, a i drugovi iz grupe. Jedno krio- lo je pustilo rafal u pravcu kolone. Nijemci ne odgovoriše odmah vatom. Za nekoliko minuta jedna raketa poleti u zrak, horizont je bio jako osvijetljen. Tada Nijemci

otvoriše vatru iz svojih automata. Njihov je cilj bio zadržati grupu na tom mjestu, kako bi se njihovim strijeljcima rasporedili za napad. Međutim, nije se dozvolilo da Nijemci učine ovaj manever, već se grupa postepeno povlačila prema začelju kolona, kako bi ipak oštetila nekoliko kamiona u pozadini.

U daljini se nazirala zora. Trebalo je žuriti. Neprijatelj je pogodio zadržavanje. Međutim, nije se moglo dalje. Odlučilo je ipak vrijeme. Nadmoćnost i pogodan teren doprinijela su da se Nijemci osjećahu sigurnijima. Iako se kolona uspješno zadržati nekoliko sati, Nijemci nisu pretrpjeli veliku štetu.

Ovakove manje akcije bile su nužne kako bi se neprijatelju ometao život u okupiranim krajevima. Skoro dva mjeseca dijelovi II. bataljona kontrolirali su ovaj veliki teren i tako sprečavali neprijateljske upade u razna sela. Uvijek uznemirivan neprijatelj je gubio iz dana u dan svoje snage, koje je razasipao na mnoga mjesta uzduž naše obale. Mile Grgurević

Dr. Miljenko Suić

EHINOKOKOZA u Šibenskom kotaru

Da li ste vidjeli čovjeka s dugim ožiljkom preko grudnog koša, kojemu je tijelo gotovo prepolovljeno operativnom rezom, koji se proteže od kičme preko rebra do grudne kosti? Ako ste to vidjeli, sigurno ste postavili pitanje, što je uzrok tome? Taj je čovjek bio operiran od ehinokoka pluća. Nije ništa manji pothvat kod čovjeka, koji boluje od ehinokoka jetre, kad mu uz ehinokokov mjehur izvade i dio jetre, u kojem se je nalazio, ili kad mu toči mjesecima, a katkad i doživotno, gnoj i žuč iz rane na trbušnoj stijenki. Ako je ehinokok bio u bubregu ili u slezeni, onda su ti organi većinom morali biti žrtvovani, izvađeni, zbog ehinokoka. Kad se ehinokok ugnijezdio u mozgu, mora se otvoriti lubanja i operirati mozak, da bi se spasio život bolesnika. Kad ehinokokovi mjehuri rastu u kosti, mora se opetovano vaditi dio kosti. To je jedna strana slike bijede, koja je snašla čovjeka, koji je imao nesreću da oboli od ehinokoka, i koji je katkad postao invalid ili umro. A, ako se bolesnik ne bi odlučio na operaciju, onda mu je život ugrožen, jer će najvjerojatnije naprasno umrijeti, kad mu uslijed napora ili kašlja prsne ehinokokov mjehur.

To je jedna strana medalje, a druga je ekonomska bijeda, u koju bolesnik i obitelj upada zbog ove bolesti. Najveći broj takvih bolesnika potječe iz zabitnih sela i pripada siromašnijim zemljoradničkim obiteljima iz kulturno zaostale sredine. Kad se uzme u obzir, da njihovo bolničko liječenje traje prosječno 30—40 dana (ima slučajeva kad traje više mjeseci), to proizlazi da će samo bolničko liječenje koštati svakog bolesnika bar 40.000 dinara. Ako operacija uspije, onda treba bar isto toliko vremena za oporavak, dok se osposobi za rad, a svo vrijeme ne će moći privredovati. To često znači propast za obitelj, čiji hranitelj se mora liječiti. Iako se čovjek najčešće zarazi u djetinjstvu, bolest se otkriva i liječi u ogromnoj većini slučajeva u zrelijoj godinama. U 75% su tu bolesnici očevi ili majke s djetecom. Zbog njihove bolesti će trpjeti čitava obitelj i osiromašiti. Od 600 slučajeva, koji se liječe svake godine u bolnicama Jugoslavije, prosječno 20 osoba godišnje umire u bolnicama. Ali je znatno veći broj onih, koji ne dolaze u bolnicu na liječenje iz razloga što ne znaju, da su tako teško bolesni, ili nemaju novčane mogućnosti za liječenje. Zbog toga se socijalni sastav bolesnika zadnjih godina mijenja. Dok je prije većina bolesnika iz redova zemljoradnika, sad je iz redova radnika, jer zemljoradnici često odbijaju bolničko liječenje iz navedenih razloga ili prelaze u radničke redove gdje im socijalna zaštita daje mogućnosti liječenja.

Iz Šibenskog kotara se svake godine liječi u bolnicama od ehinokoka 48 bolesnika, a sam indeks zaraženosti je 31, dvostruko veći negoli u najzaraženijoj zemlji svijeta Urugvaj. Njihova bolničko liječenje i šteta od nepriveđivanja svake godine košta oko 6 milijuna dinara.

Malo ljudi pozna ovu bolest pod imenom — ehinokok. Narod je naziva »pasja bolest«, jer je prenosi pas.

Uzrok toj bolesti, od koje boluju ljudi i stoka (govedo, ovca, svinja, koza, konj, magarac), leži u jednom nesretnom običaju seljaka, koji iz neobavještenosti prilikom klanja sitne stoke za potrebe domaćinstva daju psima džigerice, u kojima se nalaze vodeni mjehuri. U crijevu psa, koji pojede takve vodene mjehuri razvijaju se stotine i hiljade sitnih tankih trakavica duljine pola centimetra. Stotine hiljada običnim okom nevidljivih jajašaca tih trakavica izlazi napolje u pasjim izmetinama. Ako čovjek ili stoka progutaju takva jajašca, iz svakog takvog jajašca u crijevu će se osloboditi sitni zametak, koji s krvotokom dospjeje u jetru ili u pluća, ili bilo gdje u tijelu. Ondje, gdje se takav zametak zaustavi iz svakog takvog zametka stvorit će se po jedan vodeni mjehur, koji, vrlo polaganom, ali stalno, raste te može dostići veličinu čovječje glave ili još veću. Taj vodeni mjehur je zapravo parazit — nametnik. On je larva spomenute trakavice. U unutrašnjosti takva mjehur, razvija se na hiljade sitnih malih trakavica. Ako pas ili vuk pojede takav vodeni mjehur, u njegovu crijevu se za 40 dana iz malih glavičica razvijaju zrele trakavice, koje ponovo siju sa pasjim izmetinama jajašca, a iz ovih se u čovjeka ili stoci ponovo razvijaju vodeni mjehuri i tako ide dalje, kao u začaranom krugu. Čovjek, koji boluje od ehinokoka — pasje bolesti, nije za nikoga zarazan, jer njegovu zaraženu džigericu ne će jesti pas, a sa čovjeka na drugog čovjeka bolest se ne može prenijeti. Drugačiji je slučaj sa zaraženom džigericom ovce ili svinje. Neupučen

Bolesnik od ehinokoka obično nema boli niti povišenu temperaturu, pa zato ne pridaje veliku važnost oteklini u truhlu, niti osjećaju napetosti i drugim manjim smetnjama. Kad se ehinokok nalazi u plućima, obično pacijenta uzbuđi i dovede do liječnika iskašljavanjem krvi. Zato se bolest otkrije obično sasvim u plućima, a katkad i u jetri prilikom rentgenskog pregleda. Dočim u jetri, slezeni i drugim utrobnim unutrašnjim organima liječnik prilikom pregleda opipa sumnjivi tumor. Kod svake sumnje na ehinokok, liječnik dopunjuje pregled pomoću jedne injekcije u kožu, pomoću koje najčešće može potvrditi temeljitost svoje sumnje. To isto može se postići i pretragom krvi. Bolest je dugotrajna, podmukla i opasna. Vrlo rijetki su slučajevi da dođe do izliječenja samo po sebi. Nikakvi lijekovi kod ove bolesti ne pomažu, već jedino operacija, kojom se odstranjuje nametnik iz tijela.

Bolesna stoka proizvodi manje mesa, mlijeka, vune, a prilikom klanja se odbacuje zaražena džigerica. Krema minimalnom proračunu ta godišnja ekonomska šteta u privredi na području Šibenskog kotara iznosi 42.600.000 dinara.

Prema podacima iz 1952. na području sadašnjeg Šibenskog kotara goveda su bila zaražena u 23,6% ovce u 7,5% koze u 2%, a svinje u 8%.

Briga za zdravlje i dobrobit čovjeka mora biti najveći pokretač društva i zajednice. I zato ne mo-

Primoštenski pejzaž

čovjek u vodenim mjehurima prepoznaje neko bolesno stanje, ali smatra da je takva džigerica dobra za ishranu pasa i ne vidi nikakvu opasnost za sebe ili drugog u tome, ako pas to pojede. U tome je svo zlo i uzrok daljeg širenja bolesti. Čovjek će se dodirom takvog psa lako zaraziti na taj način, što će sa zaprljane njuške ili dlake psa, jajašca dospjeti na njegovu ruku, pa će jedući hranu a neopravnim rukama, jajašca ehinokoka dospjeti u njegovu crijevu. Najviše dodira sa psom imaju djeca, koja se igraju sa psom i koja ne paze na čistoću ruku. Zato se čovjek najčešće zarazi u djetinjstvu. To se može dogoditi posredstvom vode za piće na taj način, da dijelovi pasjeg izmeta dospjeju u vodu, bilo preko naplova u cisterni ili iz okolice u nehigijenski bunar ili lokvu, iz koje čovjek u nestašici pije vodu. Ali, to se može dogoditi i preko sirovog zagađenog povrća ili voća, bilo da je zagađeno psećim izmetinama ili da je pas ležao na istom ili je zalijevano vodom iz lokve, u koju su kišom dospjele pasje izmetine. Prodajom takvom povrća i voća, bolest se može prenijeti i u udaljene krajeve, jer su jajašca ehinokoka otporna, te zadrže životnu sposobnost dugo vremena. Čovjek se može zaraziti, ako pas jede ili pije iz iste posude, odakle i čovjek. I muha na svojim nogama može prenijeti sa pasjih izmetina jajašca ehinokoka na čisto spremnjeno jelo.

Ovaj bolesti je izložen svaki čovjek u krajevima, gdje ima mnogo pasa, gdje je stoka zaražena ehinokokovim mjehurima i gdje se sirove zaražene džigerice stoke daju psima za hranu. Te mogućnosti u Šibenskom kotaru su vrlo velike, jer je broj pasa velik. Oni svagdje lutaju i siju jajašca ehinokoka. Stoka se može još lakše zaraziti negoli čovjek, jer pase travu zagađenu pasjim izmetinama ili pije vodu iz lokve odakle i pas. Bolest je po svojoj prirodi vrlo teška, jer ugrožava život čovjeka.

Bolesnik od ehinokoka obično nema boli niti povišenu temperaturu, pa zato ne pridaje veliku važnost oteklini u truhlu, niti osjećaju napetosti i drugim manjim smetnjama. Kad se ehinokok nalazi u plućima, obično pacijenta uzbuđi i dovede do liječnika iskašljavanjem krvi. Zato se bolest otkrije obično sasvim u plućima, a katkad i u jetri prilikom rentgenskog pregleda. Dočim u jetri, slezeni i drugim utrobnim unutrašnjim organima liječnik prilikom pregleda opipa sumnjivi tumor. Kod svake sumnje na ehinokok, liječnik dopunjuje pregled pomoću jedne injekcije u kožu, pomoću koje najčešće može potvrditi temeljitost svoje sumnje. To isto može se postići i pretragom krvi. Bolest je dugotrajna, podmukla i opasna. Vrlo rijetki su slučajevi da dođe do izliječenja samo po sebi. Nikakvi lijekovi kod ove bolesti ne pomažu, već jedino operacija, kojom se odstranjuje nametnik iz tijela.

Bolesna stoka proizvodi manje mesa, mlijeka, vune, a prilikom klanja se odbacuje zaražena džigerica. Krema minimalnom proračunu ta godišnja ekonomska šteta u privredi na području Šibenskog kotara iznosi 42.600.000 dinara.

Prema podacima iz 1952. na području sadašnjeg Šibenskog kotara goveda su bila zaražena u 23,6% ovce u 7,5% koze u 2%, a svinje u 8%.

Briga za zdravlje i dobrobit čovjeka mora biti najveći pokretač društva i zajednice. I zato ne mo-

19

Znao je Srdarina, da će time začepiti usta i gvardijanu i svakojem fratraru, osim inokosnog fratetke; jer nijedan od njih ne čaše iskraj sebe puštiti svoga stražara.

Bujas je svake večeri čitao stricu Blitvaru, dokle bi ga usikao. A šta je čitao? Što mu drago, pa i na preskok, pa i naopako, samo neka se toroče, — kao što neki mlinari ne mogu zaspati, ako im se vitao ne obrće, makar koš bio prazan.

Mačak Škopić imao je težeg posla sa ujakom Duvalom, koji je dvije ure po večeri banjao noge u mlakoj vodi; zatim mu je sestrić sipao nekoliko kapaljica neke ljekarije, koja tobož, utoljuje zaduhu i kasalj; a zatim na prezuru dodavaše mu neka zrnca, što ublažuju bolove u ožičici, jer sipljivi Duvalio svake večeri jedeaše, koliko bi dosta bilo zdravog dvojici, te ga svake gotovo noći hvataše račac.

Ni Lisu Antuloviću ne bješe lako. Po što mu Zvalonja otide na župu, pribi se Lis uz Vrtirepa. Ovaj ti od nekog doba počeo piti rakiju iz večere, mezeteci je orasima i bijelim lukom; pa kad bi se fratrina ražestila, stabla bi grditi sve i svakoga, a najviše novog gvardijana. Lis morašćutke i pažljivo slušati, što Vrtirep riga; ako bi momće zakunjalo, skočio bi fratar da ga bije.

Ali od svih daka najteže bješe Bakonji. Otkad umrije Pirija i otkad poharaše manastir, stric Načvar izgubi san; jedva ako bi po dvije tri ure iz objeda prospavao. Prije i poslije toga bješe kao zrnja, ali je ljutnju krijo pred braćom i pred svima osim sinovca, na kome bi se često iskalo. To toliko dojadi Bakonji, da je nekoliko puta smišljao strugnuti doma, ali bi se stric osjetio sinovčevoj nakani, pa bi ga udobrio, mazači ga. Fra Brne čisto podje-tinji. Čas bi plakao, čas se srčio i psuovao, čas bi klekao na sred ćelije, nagoneći maloga da mu pomogne moliti se. A najdosadnije bijaše po večeri. Najprije bi navio i za dugo s velikom pomnjom pregledao ona četiri časovnika na stjenama i ona četiri špagara. To bi trajalo, dok mu se ne bi oči zablještale; pa onda bi se izvalio da ga Bakonja čekoli po listovima; zatim bi se obrnuo potrbuške, da ga bište po zatiljku i da ga prutičem golica između pleći. I to bi obično trajalo, dokle sam Bakonja ne bi prestao, a tada već ne bi minulo bez riječi. Ali se mali uvjerio, da stric ne može bez njega, pa mu je moglo biti da učini štogod i po svojoj, i da po maličak prkosi.

A kako je šjor Grgo provodio noći? Dobri Ba- legan, čim bi raspredio sto, stao bi šetati po stranog trpezariji, prebirajući zrna na brojanicama i naginjući češće bukaricom — jer otkad nesreća snade svetu kuću, on je tražio utjehe u molitvi i — u vinu.

Eto, rašta je danju sve išlo tele-ile; rašta su svi ustajali podbuhli i teškovaljni, ne drukčije nego kao da su cijele noći krše lomili.

Nije se bučalo kao ono iza smrti Škorancine, ali golema šteta, rug među rkaćinama i ustravica pkojnog Pirije, ostavi silan trag među manastirskom ćeljadi; osjećalo se jako, s toga se nije bučalo.

Kako je Pjevalica izliječio fra-Brnu

Da li baš u svojoj manastirskoj ćeljadi? Va istinu, po svjema prilikama.

Trtak i Boban s nemara odbiše pomloice i pokovce, te već gotovo niko ne navaljivaše iz prijeka. Ta dvojica po cio dan razapinjahu vrške i zavadahu se radi tog s Dundakom i Beljanom, koji mišljahu da imaju preče pravo na ribu. Dva pastira i govedar (drugi govedar bješe napustio najam) izgognjahu stoku u ručenja doba, a sjavljiivahu je mnogo prije no što dan nage, to toliko da se može reći, e je pasla. A to se i vidjelo na životinji; svakome bravu i govečetu mogaše čovjek prebrojiti rebra iz daleka. Škelju — vidjeli smo već — sav posao bješe da timari Dorata Srdarova i da se »kalanča kao obaćetan pas«; one četiri mrcine, što su nekada zaludu grizle u manastirskoj konjuški, bjehu date kmetima u napolicu.

Ali s večera kovač, mlinar, dva čobanina, govedar i oba vozara, sva sedmorica bratski zasjedi oko dobra ognja, pa krvlju Isusovom strunju rosu i tu-gu srca. Zaista nijesu imali šta zavidjeti Škelju, i ako se ovaj razmetao u fratarskoj suvoti. »Na čast mu, brate!« reče jednom neki od njih, »samo da nas ne prosoči...« »Ko da na prosoči?« viknu Dundak. »Ko... oca mu očina!« Zar Škeljo? Zar onaj pož-mirep? A da li nije i on lako? s namikarce dvi go-dine! Pa sad mi se čoko pogospodija, niti glave obrće na nas, ka' da smo gubavi! Ruvijan od ruvi-jana!...« »Muć! To ne spominji!« breknu Trtak, »A šta ne spominji? da je požmirep, je li? Joli da je ruvijan? A da za što ga je onaj prigrljija?« »Pa tako! Idu među kmetove radi...« »Medu kme-tice, radi lipe Janice!« ispravi Dundučina, pak tisu prst u uho i zapoja iz svega mozga:

»Ljubi, dujo, neka selo plača,
»Ali čuvaj se... gača!
»Muć!« povika jedanak nekolicina.
»A šta: muć! Koga da se bojim?«
»Bukara!« šapnu nekoi.

Dundak prebljede i zavalja očima na lijevo i na desno pa povrnu, gotovo šapćući:

— Vi se kanda sprdate, ali gospe mi, ja sam ga kinjija i magarčija, ali manje nego li tjeđan od vas, a gospe mi, ne će on to zaboraviti, ni ostaviti brez osvete!

— Muć! muć! mućukahu ga svi, jer svaki pre-trnu od tih riječi. Neki se obazrije, baš kao da mu Bukar bješe iza leđa; neki izdrelji oči put vrta; neki čak glednu u dimnjak.

A taj njihov strah posoko i veselog Dundaka, te stade da viče:

— Oče, gospe mi i gospin: sina i svetoga mi Vrane, kome je on oko iskop'a, oče se osvetiti To-dorina!... Todorina, ja!... Todorina, bolan!... To-dorina, što je »uvik pita« je li, ja, je li?... Koga smo mi prozvali da je Bukar... Koji nam se činija, da je smeteni slamonja... M' ajde privari nas ne-uke, ali kako je vuka' za nas učene redovnik!... Ajde reci sad, da je Bukar!... On, od koga dršće vas puk s obe strane Velebita!...

Te ih riječi pariše, kao da im je bacao žeravu u obraze, te se uzvrpoljiše. Baš kao da pritvrdi vrata, ako i bjehu zakračunata. Govedar priđe s pleći Dundaku, i zapuši mu usta rukama.

— To nije bratski od tebe! počeo Trtak me-deno, pak nadostavi lagano, a sve slatko, a sve o-prezno (baš kao da ga Bukar slušaše iz zapečka),

pravdajući sebe i drugove, što su kinjili slavnoga Todorinu, gotovo pravdajući i njega za sve, što je učinio. Pak završi, moleći družinu, da zakletvom o-breku e ga ne će već spominjati.

I svi strašnim kletvama to obečaše i sutradan ni jedan ne održa riječ, nego zavrgoše govor o nje-mu i o pckradi, o onome, što im najživlje u pameti bješe.

Pa tako svake noći.

Pretresali su u najtanje ono, što je i svako di-jete znalo u župama sv. Frane, na ime: konje i go-veda prebacili su Todorinovi jatenci preko Velebita, i prodali ih u Gračacu. To je bilo baš onda, kad su panduri tražili krivice po primorskim pazarima... A gdje dospjeje pusto zlato i srebro crkveno? To se počisto ne znadijaše, nego se nagadaše, da je blago prešlo preko ruku jednome trgovcu na Kistanjama, nekome poznatom zataku hajdučkom i prepredenja-ku, »kome ne bi svičom naša« para u svi' sedam kraljevina, što i' je na svitu«. Kistanjca je spome-talo i potrazilo po sudu, zaludu.

Tako je bivalo noću u mađupnici.

Tako su prolazili kratki zimski dana na Visov-cu, u početku treće godine Bakonjina dakovanja.

Videniji prikovodani, kmetovi i drugi ljudi, što bi u to vrijeme dohodili k crkvi, bijahu prihvaćeni kao krvnici, te se odbiše i odvratihše ostali puk od manastira.

U tome proteče cio siječanj i polak veljače. Jednoga dana banu Kušmelj u manastir.

— Otkud ti ovde? Šta je? zapita zlovoljno Nač-var, čim ga vide.

— Ja da vidu tebeka i ono dite. Barica navalja, znaš...
— Taa-ko! Moga si učiniti su manje! Mene si jevo vidija, a i dite vidi, pa ajde zbogom!

I Brne mu zatvori vrata u obraz.
Knezu zatrepta brčina. Obazrije se da vidi, je li gdje koga, pa pljunu na vrata od ćelije, pa diže torbicu s poda i krenu trijemom, a kako nabasa na trpezariju, prijede nju i drugu dačku, pa stade na vratima od kuhine.

— Valjen Isus, o vra-Grgo!

Balegan strugaše ribu. On nanišani jednim o-kom gosta, pa prihvati:

— Vazda Isus!... Ajde, brate, doli gvardijanu! Kušmelju se otegnu lice.

— Ma nisam doša' da prosim, nego pitam, di mi je dite?

— Ajde, brate, doli gvardijanu! ponovi kuvar i obori glavu.

Kušmelj se stegnuo srce, jer posumnja, da mu se sinu nije što dogodilo, pa poteče natrag, obide sav trijem naokolo, side i ulize u crkvu, ali nema ni duše žive. Tad se povratu u avliju i viknu kao u-sred planine:

— Oooo, Ive Jerkovićuuu!

Jedanak se vrata pootvaraše na ćelijama i fra-tri poiskakaše i daci iz skule.

— Šta je?... Šta bi?... Ko ono viče?... Kušmelj se ukrotu i zinuo.

— Nosí te vrag, magarčino jedna! Tu si doša'!

da reveš! Mrš! izdiera se brat mu.

Ali Bakonja sleti i objesi se ocu o vrat, pa ga izvede pred manastir.

— Baš ti fala, gvardijane, što si nazva' brata pravim imenom! reče Vrtirep, pa smignu u ćeliju. Ta riječ smuti i ostale, te se izmakloše.

— A moga dite, kakav si to? Što si mi iskop-nija tako? Što ti je bilo? Zna' sam ja, slutija sam ja, da ništo jest! A i Barica je baš usnila ništo ru-žno...
— Ma meni nije ništa zlo! prekiđe ga Bako-nja. Ja nisam bolestan.

— A da za što si tako iskopnija?

— Jeto za to što nisam zadovoljan; što bi ra-diji da sam kod tebe, nego li što sam ovdinak...
— Ma kako to, bolan?

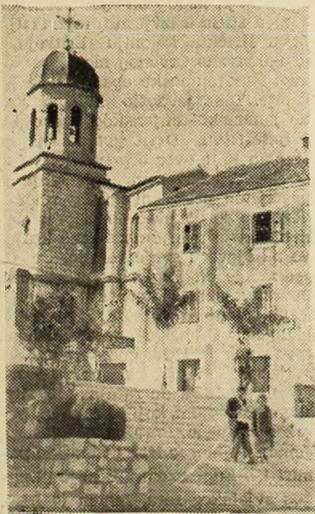
— Jeto tako! Ovdinak je sve pošlo sunovrat.

Niko nikoga ne gleda lipim okom, nego bi jedno drugo otrovalo, da može... Da te bog sačuva, ča-čav, kako je sad ovdinak. Aa ja ne učim ništa, ne radim ništa, a po noći ne dađe mi stric spavati.

— Ma šta se, dakle, dogodilo?...

— Ma znaš šta se dogodilo! Poarali manastir, umr'a Pirija...
— Ma to je davno bilo, dite! Kad smo bili ovd-i o prošternju, biše već svi razabrani, i Brne je bio jošte veseja, i...
— To je sve istina, ali sad, ne znam kako ni zašto, poslidilo se, sve je ka' potrovano... Vodi me, vodi me kući...
— Ne luduj, dite! breknu mudri knez, obziruci se na sve strane. Ajdemo podalje, jer bi nas ovd-i moga' kogod čuti.

Podoše čak u rusje i tu šetahu do objeda, pa Bakonja ostavi čaču u mađupnici, a on se vrati u manastir. Poslije jela opet se sastao kod voza i siti narazgo-varaše. Pošto se Bakonja isplaka, te mu odlaknu srcu, počeo propitkivati za ovo i ono u kući i u selu, te doznade za mnogo što šta, izmđu ostaloga da se Kenjo najmio kod nekoga riščanina bogatca u Skra-dinu; da se stricu Čagljini otvorila rana na nozi, u-prav da je na listu živina, te da ne će prekužiti; da se Controna žestoko zavadila sa Prduljom Rinom; da Osinjača ne govori ni s jednom, ni s drugom; da je Rkalina odležao dva mjeseca u tamnici, jer je »bilodano privatija jedno bravče Lečevičko«; da se cura čukova udava u Boraju... Po što knez istrese sinu sav svjet, što ga donese pod kapom, stade i on pitati za mnogo šta, i doznade mnogo šta, iz-medu ostaloga, da Vrtirep ne može podnositi fra-Brne, i ako ja Vrtirepova rodbina dužna stricu sto-tinju talijera, što im je dao na kamatu otrag mnogo godina; da ni ostali fratri nijesu odviše prijateljski prema stricu; da se Srdarina spajdao s nekom pu-štenicom u kmetovima, te da mu je mozak popila - ba-rem tako se govori među mladima; da su svi mana-stiri dalmatinski poslali po štogod Visovcu, »te se u novcu namirila šteta, ako se nije i prinamirila...
Pak sustaše obojica i umukoše. Dugo sjedahu obojica, gledajući preda se, dok će Bakonja, po-gledav na sunce!
— Ja bi' da ideš, da stigneš da vidila.
— Ne ću, sinko, makav odovljen. nego sutra zorum...
(Nastavit će se)

Drniš

Iz staroga Šibenika

Ilirska pjesnikinja

Ana Vidović

U doba kada izvan Dubrovnik na Jadranu nitko nije pjevao na našem jeziku, javlja se Ana Vidović da piše pjesme po uzoru narodnih pjesama. Rodila se u Šibeniku 1799. od oca Nikole Vučića, kapetana u Napoleonovoj vojsci, koji kasnije bijaše zapovjednik dalmatinskih pandura

U pjesmi »San« Ana Vidović opisuje svoje djetinjstvo navodeći priče, basne i pjesme koje je slušala od svojih roditelja. A kad je porasla najmilija lektira bili su joj talijanski klasici, naročito Petrarca i naša narodna poezija.

Udal se za svoga sugrađanina Marka Antona Vidovića, koji je sakupljao narodne pjesme i preveo Gundulićevog »Osmana« na talijanski. Sa svojim suprugom preselila se iz Šibenika u Pag, a kasnije u Zadar, gdje je živjela sve do svoje smrti.

U Pagu je napisala svoju prvu pjesmu »Anka i Stanko« u dva pjevanja, koja je štampana u Zadru 1841. godine. O toj pjesmi pisao je Ivan Mažuranić da je to bio veliki dobitak za tadašnju mladu i oskudnu ilirsku književnost, i da je njena pjesma bio prvi glas nove preporodne knjige u Dalmaciji. Tri godine kasnije počela je izdavati u sveskama svoje pjesme, na jednoj strani original na našem jeziku, a na drugoj prijevod na talijanski.

Ana Vidović je surađivala u »Zori Dalmatinskoj«, u Gajevoj »Danici ilirskoj«, u Narodnom kalendaru Matice Dalmatinske, u »Narodnom listu« i u zagrebačkom »Dragoljubu«.

O književnom radu Ane Vidović dva puta je pisao prof. Venčeslav Heneberg (»Ženski svijet« — Zagreb 1920. i »Almanah jugoslavenskih žena« — Zagreb 1921.) Ant. Petravić (»Studije i portreti« 1905.), dr. Anton Barac (»Hrvatska književnost«, knjiga I. 1954.), prof. J. Ravlić (»Zadar u hrvatskoj književnosti« 1956.) i drugi.

Nitko od spomenutih pisaca i književnika ne spominje njezinu pjesmu »Srpska pobjeda«, koja je prvi put izašla u zagrebačkom časopisu »Dragoljub« (broj 2 od 12. siječnja 1847.), premda ta pjesma sa preko 300 stihova nimalo ne zaostaje za njenim ostalim pjesmama.

Znamenitu pobjedu pod Beogradom 1456. godine, otpjevali su Anrija Kačić-Miošić, Ilija Okruglić-Sremac, fra Grga Martić i ostali. Dok su spomenuti pjesnici opjevali pobjedu pod Beogradom na temelju historijskih dokumenata, dotle je Ana Vidović u »Srpskoj pobjedi« na svoj uobičajeni erotično-romantični način, uplela fabulu o novoj Kosovski djevojci i ljubavnom zapletu između nje i »Careva sina«.

Za vrijeme despota Đurđa Brankovića Turci navališe na Beograd. Despot je pozvao u pomoć Sibirjanin Janka, a ovaj Ivan Kapistrana. Turska vojska opsjeda Beograd i tri puta bijesno jurišala:

»Da osvoji grada Beograda
Al' ga brani Branković viteže
I viteški sili odoljeva...«

Trećeg dana pojavi se Janko i Turci se nadoše između dvije vatre. Kad je sunce granulo, vidjelo je pobjedu srpskog naroda i djevojku koja je tražila po razbojištu ranjene kršćane da im previje rane i liječi ljekovitim biljem. Začuje jaukanje i ugleda ispod stabla ranjenog »Turčina«. Zaprepasti se i ustukne, ali pomislivši na njegovu

majku, koja ga željno očekuje, pristupi mu i zapita:

»Oj, junače, tužan li ti jesi!
»Reci hoćeš da ti ranu l'ječim
Ovom travom kojom ja ozdravljam
Svaku ranu ma bila od ognja
Ili jošte od oštrog gvožđa,
Gdje je rana, meni je pokazila!«

»Turčin« joj pruži ranjenu ruku:

»L'ječi, ruku, a ostavi srce,
Jer me gora sada rana muči
U srdaču nego li na ruci,
Pogle sam te čuo i vidjeo.«

Kad je junak upita čija je, ona mu kaza da je kćerka Vojvode Janka i da joj je ime Dika.

»Ostan s Bogom, Diko dušo mila
Careva si sina izl'ječila,
Na milosti tebi zahvaljujem!«

Na prvi pogled Diku je zavolilo i kazao, dok bude živ da će za njom uzdisati.

Neko vrijeme poslije toga, Janko saopći svojoj kćeri da je vojvoda Branković zaprosio njenu ruku za svoga privenca sina. Dika se rasplakala od tuge, jer je zavolila »Turčina«. Otac je mislio da se razalostila što ostavlja njega i majku.

Kad dodoše svatovi po djevojku, uz pjesmu i pucanje, mlada opremljena i ukrašena, umjesto da dočeka svatove, pobjegne u šumu. Roditelji, sluge i mladoženja traže nevjestu i ne mogu da je nađu. U posljednjem momentu mladoženja se dosjeti, zađe u šumu i ugleda djevojku kod rijeke gdje jadikuje:

»O, Almiro, mila željo moja
Gdje si sunce ti očiju mojih?
Dodi vidjet kako mene muči
Vjera moja, gdje Turčina ljubim
Dodi vidjet kako da ne budem
Drugom ljubava... volim se ubiti!«

U očajanju htjede se zaklati britvom. Mladoženja pritrči i otme joj britvu, govoreći: »Evo tebi vjerna tvog Almira!« Almir joj objasni da on nije Turčin ni carev sin. »Turska me je čoja pokrivala, preobukao sam se u tursko odijelo da Turke prevarim i doprinesem pobjedi. Ja sam sin vojvode Brankovića.«

»Turčin nisam, nego vjera moja
Sin vojvode Srba Brankovića...«

Dika sva presretna što je on kršćanin i sin Brankovića. Upute se njenom dvoru gdje nastane svadba i veselje.

»U Sibirju pira pirovali
Tri nedjelje velikim veseljem
U Beograd pak svoju nevjestu
Među svati Almir tad poveo.
I tamo se uvijek i dičio
Svojom Dikom, koju je ljubio.«

Ana Vidović, prva je žena koja se kao »Ilirka iz Dalmacije« pojavila svojim pjesmama u Gajevoj »Danici« — prva, koja je u teškom vremenu po naš nacionalni život, pjevala na našem jeziku — prva, koja je sudjelovala u narodnom pokretu i surađivala u »Zori Dalmatinskoj« — prva žena, koja je štampana, zbirku pjesama. Kada je pjesnik Ivan Trnkić putovao Dalmacijom 1845. godine, spjevao je Ani Vidović pjesmu:

»Jednoj Šibenčanki« (»Zora Dalmatinska« 1845.). A kada je umrla u Zadru 1879. godine, pjesmom je ožalio njenu smrt Stjepan Buzolić.

S. Roca

kultura ~ prosvjeta ~ kultura

Sa seminara za kemiju u organi zaciji Pedagoškog centra

Kazalište lutaka

„U carstvu patuljaka“

Prisustvovali smo još jednom velikom ostvarenju Kazališta lutaka. I ovoga puta, kao i prilikom ostalih premijera, simpatična dvorana Kazališta lutaka bila je malena, da bi primila sve one, koji su i cijeli sat prije predstave tražili ulaznice. Kod toga je najinteresantnije to, da su ti »nesretnici bez ulaznice« bili mahom odrasli. Kao da su znali, da će se tog poslijepodneva u popularnom Kazalištu zbiti uistinu umjetnički događaj. Kolektiv Kazališta lutaka opravdao je i ovoga puta naše očekivanje, izvevši Širolinu bajku »U carstvu patuljaka« umjetnički snažno. A zasluge za to isključivo su njihove, jer samo djelo ne pruža velike mogućnosti.

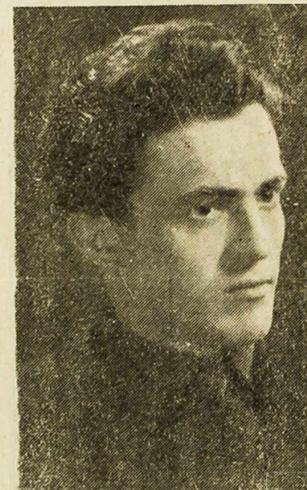
Mladen Širola dobro je stvar zamislio i uspješno spojio fantastično s realnim, ali mu radnja komada nije ravnomjerno komponirana, a na mjestima i nemotivirana. Prazno, nedorečeno, a ponegdje i nelogično, djeluju prvi čin i naročito četvrti, u kojem se i ne dešava gotovo ništa nova, jer je već trećim činom nagoviješteno ono, što će se zbiti u četvrtom. U literarnom pogledu najbolji mu je drugi čin, u kojem Mudrac pomaže Kraljici da pronađe svoju kćerku Bosiljku, koju su patuljci odveli u svoje carstvo, da im bude kraljica. Kao i sve bajke i ova ima pouku, koja proizlazi iz postupaka kraljevine Bosiljke kod patuljaka i riječi Mudraca, upućenih Kraljici, da će naći svoje dijete srcem majke, a ne carice i novcem.

A tako se uistinu i dešava. Gonjena ljubavlju majke, Kraljica pronalazi Bosiljku, koja je međutim zaboravila svoje podrijetlo, ali, čuvši pjesmu majke, svega se sjeti i na veliku žalost patuljaka vraća se dvoru.

Zbog loše kompozicije djela i tekstovno nedovoljno okarakteriziranih likova (a za djela namijenjena kazalištima lutaka najvažnije je, da su likovi tekstovno dobro izraženi, jer je tekst glavno sredstvo lutkarskog glumca!) posao redatelja bio je jako otežan. No, prema onome, što smo vidjeli i doživjeli, redatelj I. Ivezić uspio je da upotpuni nedostatke djela adekvatnim tempom i uigranošću ansambla, kod kojega je ovoga puta bilo ujednačenosti više nego ikada do sada. Pravilno je naglasio »zloću« Prvog Patuljka, kako bi pravednost i »dobro srce« kraljevine Bosiljke došlo što više do izražaja. Redatelj I. Ivezić pokazao se već nekoliko puta kao majstor u odabiranju glu-

maca za pojedine uloge, a ovoga puta došla je do izražaja i njegova smisao za tonsku interpretaciju pojedinaca. Glasove glumaca tako je podesio, da smo dobili čitavu skalu tonova, pa je na taj način izbjegnuta monotonijska, koju na mjestima diktira sam tekst.

Bilo bi nepravdno ne spomenuti, odmah uz ocjenu djela i režije i izvanrednu muziku, koju je priredio Arsen Diklić (Zadar), a interpretirala Tamara Radečić, novi korepetitor Kazališta lutaka. Pri-

Ilija Ivezić, direktor i redatelj Kazališta lutaka

kladna muzika, melodične i osjećajne pjesmice (naročito Kraljice) mnogo pridonose općoj atmosferi i čine djelo zanimljivijim i umjetnički vrijednijim. O muzičkoj pratnji T. Radečić možemo kazati samo najbolje. Ozbiljno, nenametljivo, bez ličnih improvizacija, prilagodeno u cjelini atmosferi i potrebama pojedinih interpretatora, uvijek u određenom tempu, koji je često diktirao zbor. Osjećala se ruka ozbiljnog i sposobnog radnika. Kazalište lutaka riješilo je ovom prilikom konačno i vrlo uspješno pitanje korepetitora.

Izvađači, gotovo odreda, odgovaraju redateljevim intencijama. Počnimo od Kraljice Višnje Huljev, koja je dobra i blaga, ali ne lišena i slabosti, koju diktira »majčinsko

Plenum Društva učitelja, nastavnika i profesora

Nedovoljna povezanost organa upravljanja u školstvu

Problemi društvenog upravljanja u školstvu bili su glavna točka dnevnog reda na plenarnom sastanku Društva učitelja, nastavnika i profesora srednjih škola općine Šibenik, održanom prije nekoliko dana. U svom referatu o ovim problemima prof. Zdravko Grozdanić iznio glavne misli izražene na nedavno održanom plenumu Udruženja učitelja, nastavnika i profesora NRH u Zagrebu. Istakao je, kako se danas više ne može govoriti o početnim slabostima u društvenom upravljanju, jer već postoji izvjesno iskustvo, koje se u

principu može ocijeniti pozitivno. Društveno upravljanje najbolje funkcionira tamo gdje se djeluje kolektivno. Međutim, ima još uvijek općina i kotareva gdje su organi društvenog upravljanja samo formalnost. Prof. Grozdanić se naročito osvrnuo na nepravilne odnose između savjeta za školstvo, administrativnog aparata u NO-u i Društva, koji dolaze do izražaja i u našoj općini. Prema njegovom mišljenju, ne bi smjelo da bude nijednog poteza administrativnog aparata koji ne bi bio diskutiran sa Savjetom za školstvo, a konzultirano također i Društvo. Nasuprot tome, dešava se da administrativni aparat donosi odluke, a da s njima nije upoznato ne samo Društvo, nego čak ni savjet. Samo apsolutnom suradnjom ovih triju faktora moguća je afirmacija društvenog upravljanja. U protivnom ono se može birokratizirati.

Drug Grozdanić je postavio savjet, da pojedinih sjednicama Savjeta za školstvo prisustvuju i predstavnici odbora Društva, što dosad nije bio slučaj. Ako uprava Društva nije konzultirana, onda odluke više puta nisu i ne mogu biti ispravne.

Govoreći o školskim odborima, drug Grozdanić je primijetio, da se u ovoj školskoj godini nisu uopće sastajali. Navodi mišljenje po kojima se ni onda kad su se sastajali nije jače osjetio njihov utjecaj. Na sjednicama se uglavnom diskutiralo o materijalnim problemima škola. Sastav dosadašnjih školskih odbor nije bio baš najreprezentativniji. Birali su se većinom ljudi kojima je to postajalo deseto zaduženje. Sastav Savjeta za školstvo i prosvjetu i kulturu nije povoljan. U njima je malo predstavnika Društva učitelja, nastavnika i profesora, svega po jedan. Odbornici delegirani u ove savjete trebali bi da budu, ne samo ljudi koje žele pomoći već i ljudi će imati vremena da se udube u prosvjetnu problematiku.

Iz izlaganja prof. Grozdanića bilo je jasno, da odnosi između organa upravljanja u školstvu i prosvjetu uopće u našoj općini nisu najzdraviji, da među njima nema dovoljno povezanosti i da se to u prilično mjeri odražuje na stanje u ovim područjima. Njegov izvještaj trebao je da bude uvod u diskusiju koja bi sigurno konkretizirala njegove navode i iznijela otvoreno ono što se inače šapuće samo u povjerljivi razgovorima. Zato je velika šteta što do diskusije nije uopće došlo, već se, preskačući je, prešlo na drugu točku dnevnog reda. Izabrani su predstavnici Društva u savjet za školstvo, te prosvjetu i kulturu.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

Komisija za stanove pri Društvu izvjestila je, da je NO općine obećao prosvjetnim radnicima tri stana godišnje, te će se s time, donekle, ublažiti vrlo teška stambena situacija mnogih prosvjetnih radnika. Prva tri stana, koja su obećana u ovoj godini, dodijeljena su onima kod kojih je ovaj problem najakutniji.

otvaranja Sueskog kanala. Turci su, međutim, uzalud nastojali da potpuno ovladaju Jemenom. Napokon su 1911. godine morali prepustiti brdovitu unutrašnjost zemlje imamu Jahji kao slobodan posjed. Ocjenivši pravilno da su Britanci u Adenu glavna opasnost za njegovu zemlju, Jahja se u Prvom svjetskom ratu opredijelio za Tursku. No prestankom turske vlasti u cijeloj Arabiji godine 1918., postao je Jemen i formalno potpuno nezavisna zemlja.

Smatrajući odijeljenost Jemena od svijeta za garanciju nezavisnosti, imam Jahja se u početku protivio diplomatskim odnosima sa stranama zemljama, uvodevšem željeznice, pa čak i uvozu gramofona. No, vremenom je vidio da to nije način osiguravanja slobode, pa je pokušao da iskoristi protivrječnosti između kolonijalističkih sila. Nepo sredno ugrožen od Engleske potražio je prijateljstvo Italije. Talijani su opet imali interesa da budu dobri s Jemenom ne samo za to što im je to omogućilo privredno širenje u

toj zemlji, nego im je nezavisni Jemen štitio u izvjesnoj mjeri i njihovu afričku koloniju Eritreju, s druge strane Crvenog mora, od eventualne engleske opasnosti iz Arabije. Tako je došlo 1926. godine do jemensko-talijanskog ugovora o prijateljstvu. Dvije godine kasnije sklopio je ugovor o prijateljstvu sa Sovjetskim Savezom. No, Jahja je precijenio praktični značaj tih saveza, pa je pokušao da pripoji Jemenu neke manje nezavisne krajeve na sjeveru svoje zemlje, a ujedno je od Engleske zahtijevao povratak svih jemenskih zemalja, koje su oni zajedno s Adenom bili okupirali. Ofenzivu protiv Adena zaustavila je 1928. godine engleska avijacija. Prvi uspjesi na sjeveru doveli su 1934. do rata sa Saudijskom Arabijom, koji je završio porazom Jemena. Porazom na sjeveru, Jemen se morao iste godine da pomiri i s Engleskom. Poslije Drugog svjetskog rata, Jemen je 1945. pristupio Arapskoj ligi, a od 1947. član je Ujedinjenih naroda,

Zemlje o kojima se govori

Jemen je prilično velika država. Površina mu iznosi oko 150.000 km², a to je približno kao Hrvatska, Bosna i Srbija zajedno. Dok je gotovo sva ostala Arabija bezvodna, Jemen je izuzetak. Tu morski vjetrovi donose kiše, a osobito ljeti pada obilje toplih pljuskova. Stoga u ovoj zemlji vlada vječito zelenilo, pa se ovaj dio Arabije ne naziva »Ud« Sretna Arabija. Tu rastu datulje, smokve, dinje, lubenice, duhan, kava, šećerna trska i td. Osobito je čuvena jemenska kava, koja se izvozi preko mjesta Moka, pa se po njemu i prodaje pod imenom »moka kava«. To je najbolja i najskuplja kava na svijetu. Osim toga u krajevima uspijeva pšenica, raž, kukuruz, a tamo se gaji i biljka indigo, koja se mnogo cijeni, jer se od nje dobivala stalna plava boja »čivit«. U Jemenu se vadi srebro, koja se izvozi, a industrije gotovo i nema.

Jemen se i po narodu znatno razlikuje od ostale Arabije. U drugim krajevima je narod pretežno nomad, koji živi pod šatorima, uzja-

stoku, a u Jemenu pretežno stalno naseljeni zemljoradnici. Zato su nastala stalna naselja, pa i gradovi. Jemen danas ima oko četiri milijuna stanovnika. Glavni grad je Sana sa 20.000 stanovnika, zatim Hodeida koji ima 30.000 i još nekoliko manjih gradova.

Jemen je monarhija, a podijeljen je u šest pokrajina. Svakoj je na čelu emir. Tamo još uvijek vlada feudalizam, pa se sve do pred desetak godina, blizu polovina poreza ubralo u naturi, u stoci, žitu i td. Zemlja je prosvjetno vrlo zaostala.

Na arapskom jeziku Jemen znači »na desnoj strani«, a to opet znači sretu. Stoga je jugozapadni kut Arapskog poluotoka još od Rimljana dalje bio poznat u Evropi kao »sretna Arabija«. U čemu je bila ta sreća? Dok je veći dio Arabije bio ranije, kao i sada, pustinja, gdje uvjeti života nisu dozvoljavali zemljoradnju i sjedilački život, u Jemenu je priroda još prije 3.000 godina omogućila stalna naselja i obradu zemlje. Blagostanje je omo-

J E M E N

gućilo stvaranje domaćih država, koje su kroz neko vrijeme dolazile do znatne moći i kulturnog razvika. Jemen se spominje u zapisima asirskih kraljeva, a zabilježila ga je i jevrejska narodna tradicija u sv. pismu. U drugom stoljeću prije naše ere trgovci iz Jemena dolaze čak na grčki otok Del, koji je u to vrijeme bio znamenito tržište robova. U prvom stoljeću prije naše ere Rimljani spominju stanovništvo Jemena pod imenom Sabejaca i tvrde da je to narod basnoslovnog bogatstva. Ta najstarija prošlost Jemena nije još dovoljno ispitana. Kako je Jemen kasnije dugo vremena bio nepristupačan naučnicima, brojni natpisi iz čba njegove slave, koji su bili sastavljeni na jednom nepoznatom pismu, nisu bili pročitani sve do primjene dosta kratkog vremena. Oko sto

godina prije islamskog osvajanja, Jemen su zauzeli Etiopljani, a njih su slijedili kao osvajači Perzijanci. Pod kraj Muhamedova života, zemlju su 631. zauzeli Muslimani. O tada je Jemen islamska zemlja. U doba muslimanskih vladara Jemen nije nikada više stekao značaj, koji je imao u davnini. Godine 1517. zauzmu ga Turci, ali već od tridesetih godina XVII. stoljeća turska vrhovna vlast bila je samo na papiru. Istom u XIX. stoljeću turska država čini ponovo napore da uspostavi svoju stvarnu vlast i u tom udaljenom kraju. U isto vrijeme za Jemen se počinju zanimati kolonijalističke sile. Godine 1839. Englezi zauzimaju luku Aden na jugu Jemena, koja im je trebala kao uporište na putu za Indiju.

Značenje Adena, a i čitavog Jemena, poraslo je naročito poslije

Šibenik kroz tjedan

NARODNO KAZALIŠTE

Srijeda, 27. II. — O, AJ LIPO KVRAGU — predstava za pripadnika JNA.

Četvrtak, 28. II. — EDUARDOVA DJECA — predstava za pretplatnik B/1.

Subota, 2. III. — O, AJ LIPO KVRAGU — predstava za građanstvo, izvan pretplate.

Nedjelja, 3. III. — CAR VALCERA — predstava za građanstvo, izvan pretplate. — Početak predstava u 19.30 sati.

KAZALIŠTE LUTAKA

Na repertoaru je Širolin komad »U carstvu patuljčaka«.

Četvrtak, 28. II. — predstava za građanstvo.

Petak, 1. III. — predstava za učeničke osnovne škole Grad.

Nedjelja, 3. III. — predstava za građanstvo. Početak predstava u 16 sati.

KINEMATOGRAFI

TESLA: Jugoslavenska kinoteka prikazuje američki film »MALIŠAN — u glavnim ulogama Charlie Chaplin i Jackie Coogan. (Do 28. II.)

Premijera američkog filma u bojama — LUDI PODVIG — Dodatak: Filmske novosti broj. (1. do 4. III.)

Jugoslavenska kinoteka prikazuje francuski film — DAN SE RAĐA — u glavnoj ulozi Jean Gabin. (5—6. III.)

Premijera talijanskog filma — DESET LJUBAVNIH PJESAMA — (7—10. III.)

SLOBODA: premijera engleskog filma — RAZDVOJENO SRCE — (do 28. II.)

Premijera talijanskog filma — DJEVOJKE IZ SAN FREDIANA — (1—3. III.)

Premijera američkog filma u bojama — NAŠI VJERNI PRIJATELJI — (4—5. III.)

Premijera domaćeg filma — DJEVOJKI I HRAST — (6—8. III.)

DEŽURNE LJEKARNE

Do 2. III. — I. narodna ljekarna — Ulica Božidara Petranovića.

Od 3—7. III. — II. narodna ljekarna — Ulica Bratstva i jedinstva.

IZ MATIČNIH UREDA

Šibenik

RODENI

Ljiljana, kći Ante i Ivanke Štrkalj; Zoran, sin Nikole i Vukosave Šeđerđija; Vlade, sin Marka i Dragice Vlakančić; Rosa, kći Jerka i Stane Marinov; Branko, sin Libera i Matije Anke Grgurinović; Zlatica, sin Ivana i Ivanke Delić-Nikić; Ankica, kći Marijana i Karmele Prgin; Tomislav, sin Ante i Mladenke Plastić; Nenad, sin Mile i Ivanke Spahija; Branko, sin Ivana i Cvjete Delagić; Ivan, sin Zdravka i Kate Bračanov; Rozinka, kći Roka i Svetinke Popov; Branko, sin Ante i Nevenke Validžić; Jagoda, kći Ante i Nevenke Validžić; Slavka, kći Nikole i Nediljke Radić; Tonkica, kći Nikole i Marije Mijalić; Dragomir, sin Dušana i Evice Jerosimić; Davor, sin Adama i Danice Rončević; Zvonko, sin Josipa i Mande Vučić; Vojislava, kći Vojislava i Tatjane Prvulović; Milan, sin Frane i Ruže Lučić; Alida, kći Ante Nevena i Zorke Bitunjac.

VJENČANI

Barin Ante Anthony, ribar — Fran Vjekoslava, domaćica; Zausnigg Gordijan, elektrotehničar — Ukić Mirjana, trg. pomoćnik i Lakoš Radimir, motorista — Radović Milena, domaćica.

UMRLI

Sekso Tonka, rođ. Gulin, stara 48 god.; Bađim Ana pok. Nike, stara 46 god.; Vukušić Petar pok. Mate star 36 god.; Čelar Nikola pok. Ante, star 66 god. i Kardum Filip pok. Vida, star 67 god.

Knin

RODENI

Milena, kći Strahinje i Zorke Dobrijević; Mladenka, kći Dušana i Marije Jelić; Milena, kći Ilije i Dragice Vukađin; Brankica, kći Nikole i Marije Kurbalija; Dragica, kći Dušana i Stevanije Stančević; Ante, sin Ilije i Kate Konforta; Milena, kći Stefana i Jelke Bursać; Jovan, sin Gojka i Anđe Maksimović; Jovan, sin Milana i Milice Damjanović; Tode, sin Stevana i Darinke Knežević i Slobodanka, kći Nikole i Đurđije Kalat.

VJENČANI

Džepina Ilija, zemljoradnik — Milak Anđo, domaćica; Mirković Kojo, trg. pomoć. — Kukolj Milka, domaćica; Đurica Stevan, tehničar — Muždalo Ilinka, krojačica; Sinobad Petar, stolār — Rašković Milka, domaćica; Treškavica Ljubomir, strojbravar — Bibić Ljubica, domaćica i Dragaš Nikola, zemljoradnik — Vuković Marija, domaćica.

gradska kronika

Godišnja skupština Obrtničke nabavno-prodajne zadruge

Niz problema u poslovanju

U nedjelju je u prostorijama Znanstvene komore održana godišnja skupština Obrtničke nabavno-prodajne zadruge, na kojoj je izvršena analiza jednogodišnjeg rada. Izvještaj i diskusija ukazali su na mnoge slabosti, a osobito što se tiče poslovanja i djelokruga rada ove zadrugne organizacije koja, prema nepotpunim podacima, broji više od 270 članova-zadugarica. Druga je, s obzirom da je zatvorene tipa, nailazila na niz problema. U prvom redu konstatirano je, na žalost, da je zadruga dobrim dijelom poslovala sa licima i privrednim organizacijama, koji nisu učlanjeni u tu zadrugu, što je na taj način kršila pravilnik, koji inače dopušta poslovanje samo sa članovima-zadugarima. Uzrok takvog rada bez sumnje leži u nezainteresiranosti i nerazumijevanju samih njenih članova, koji se, iz bilo kojih ili drugih razloga, nisu koristili svojom zadrugom. Ovakovim radom, a što je istaknuto i na skupštini, zadruga je došla pod udar sankcija od strane privrednih organa i uslijed toga je dovedeno u pitanje i njen daljnji opstanak. U vezi daljnjeg poslovanja zadruge odlučeno je da se predstavnici zadruge i Znanstvene komore upute u Zagreb i kod nadležnih foruma ispituju mogućnosti kako bi se sadašnje stanje u zadrugi saniralo.

Na skupštini je dano niz prijedloga i sugestija što se tiče poslovanja zadruge. Tako je, pored ostalog, predloženo da zadruga u budućem izravno posluje sa proizvođačem, što bi se u velikoj mjeri odrazilo i na sniženje cijena, kao i to da se ispituju mogućnosti poslovanja zadruge otvorenog tipa. Zadruga je prošle godine učlanjena u Znanstvenu komoru. Ta odluka upravnog odbora bit će od velike koristi, jer će naći na širu razumijevanje kad se bude radilo o rješavanju pojedinih svojih problema. Bilo je kritike i na adresu Znanstvene komore, koja u pojedinim slučajevima nije nastupala kao nadzorni organ. Zadruga je u protekloj godini koristila kredit u iznosu od 5 milijuna dinara koji joj je odobrila Narodna banka u Šibeniku. U 1956. godini, bilo putem vlastite prodavaonice, skladišta, ili pak putem tranzitnih faktura, zadruga je izvršila promet u ukupnoj vrijednosti od preko 25 milijuna dinara, ostvarivši maržu u visini od 2,179.000 dinara. Plaćen pregleda, koji su u toku godine izvršili nadležni organi NO-a općine Šibenik, utvrđeno je da je zadruga od ukupno ostvarenog prometa izvršila promet s trećim licima u iznosu od preko 8,800.000 dinara. Što je na temelju zadrugnog pravilnika bilo nedopušteno, pa je na osnovu ostvarenog rabata zadruge ostvarila neovlaštenu dobit od oko 750 hiljada dinara. Isto tako je ustanovljeno, da je i promet tranzitnim fakturama bio nepravilan, jer da je naprotiv tu robu zadruga morala prethodno uskladištiti. Međutim, dok su skupštinari u vezi prometa s trećim licima imali mišljenje nadležnih organa, dotle su zauzeti suprotan stav kad je bilo riječi o tranzitnim fakturama. Naime, oni smatraju da je poslovanje sa tranzitnim fakturama bilo ispravno i za zadrugu korisno. Konkretno riječ o tome dat će privredni organi nakon što rasvijetle čitav ovaj slučaj.

Na kraju je izabran novi upravni odbor u koji su ušli Niko Juras,

Simo Ronac, Vinko Mikulandra, Dalibor Červar, Ante Guberina, Dante Aleksa i Frane Crnogaća, dok nadzorni odbor sačinjavaju Anđelo Kordić, Ante Štelov i Rade Laurić.

FOND UZAJAMNE POMOĆI

Prije nekoliko godina članovi ove zadruge osjetili su potrebu stvaranja jednog fonda, koji će im nadomjestiti pomanjkanje socijalnog osiguranja. Odmah u početku se očekivalo da će svi članovi zadruge ujedno postati i članovi Fonda uzajamne pomoći. Međutim, do toga nije došlo, jer jedan dobar dio članova ne koristi ovaj Fond. No, svi oni koji su u njemu učlanjeni izražavaju postojanje ovakvog fonda, jer im koristi u svrhu liječenja, smrti itd. U ovaj Fond je danas učlanjeno oko 90 članova. I na skupštini ovog Fonda je zapaženo da se on racionalno koristi, prema prilikama i raspoloživim sredstvima. Skupština je odala priznanje upravnom odboru Fonda za njihov primjeran rad i ponovo ga u cijelosti izabrala da i dalje upravlja ovim Fondom. (J)

Iz sudnice

Osuđen zbog teškog zločina

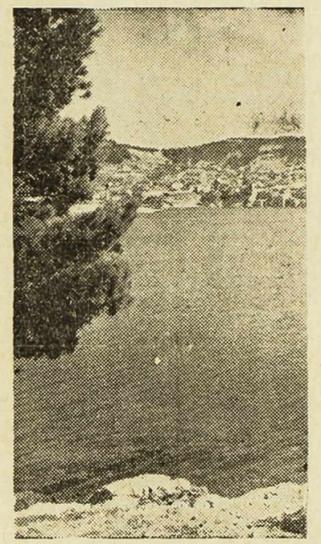
Pred velikim vijećem Okružnog suda u Šibeniku održana je 20. i 21. o. mj. rasprava protiv Momčila Jaramaza p. Mije, službenika Kaptastarskog ureda u Kninu i njegove majke Đuke. Optuženi Momčilo odgovarao je da je 22. listopada 1955. godine ubio svog oca Miju, a njegova majka Đuka optužena je da je pomogla i znala za izvršeno ubistvo. Sud je nakon dvodnevne vijećanja 22. o. mj. donio presudu kojom se za izvršeni zločin Momčilo Jaramaz osuđuje na 20 godina strogo zatvora, dok se Đuka oslobađa od optužbe.

Ovaj zločin koji je izvršen u selu Vrbnik, nedaleko Knina otkriven je tek 15. svibnja 1956. godine, dakle nakon nepunih sedam mjeseci. Na sudu je utvrđeno da je ubica, u namjeri da potpuno sakrije zločin, nakon što je sjekinom ubio svoga oca i prethodno mu polomio udove, zakopao u svojoj staji. Da sumnja za ubistvo ne bi pala na ukučane, ubica je proturio vijest da je njegov otac pošao u posjetu svome sinu i kćeri u jednom selu u Bačkoj. Na raspravi nije moglo biti utvrđeno da je optužena Đuka znala da će Momčilo ubiti oca, već da je ona o ubistvu doznala tek kad je ono izvršeno. Ubica je na sudu u potpunosti priznao zločin, ali se nije htio udariti »takom«. Međutim, sud nije

Otkriveni kradljivci

Organi Sekretarijata za unutrašnje poslove NO-a kotara otkrili su ovih dana počinitelje provalne krađe u skladištu Kotarskog odbora Crvenog križa u Šibeniku. To su 19-godišnji Ivo Vukičević, rodom iz Radonića a zaposlen u građevnom poduzeću »Izgradnja« i Ana Vincetić, iz okolice Splita zaposlena u Pilani i tvornici sanduka. Dosad je utvrđeno da je Vukičević u izvršenju provalne krađe pomagala njegova vanbračna žena A. Vincetić koja je se, da bi joj se zamelo svaki trag, preraušila u muškarca.

mogao uzeti u obzir navode njegove obrane, već je utvrdio da je op-

tuženi Momčilo ranije stvorio odluku da ubije oca, u toliko više što je izabrao zgodan momenat kad su se kritičnog dana njih dvojica sami našli u kući.

Na raspravi su utvrđeni i motivi koji su prethodili ovom teškom zločinu. Između pokojnog Mije i ukučana vladali su već duže vrijeme nesnošljivi odnosi. Često je dolazilo do svađa među njima. Do njih je dolazilo zbog toga, što je pok. Mijo bio odan piću i da bi došao do novaca, on je iznosio iz kuće razne predmete i prodavao ih i tako obitelji ostavljao bez hrane i ostalih sredstava.

ISPRAVAK

U prošlom broju lista u napisu »Gradnja potrošačkog skladišta sa modernom hladnjačom« pokrivala se griješka, te umjesto kapaciteta skladišta od 300 vagona treba da stoji 30 vagona.

sličice

Topli dani koji već duže vrijeme traju pridonijeli su da se borov prelac u predjelu Šubičevca toliko razvio, da prijete opasnost da zahvati čitav taj prostor i nanese štetu koja će se teško moći nadoknaditi. Iako su već nekoliko puta nadležni faktori dali do znanja komunalnoj ustanovi Javna zelenila i groblja da započne na čišćenju šume od borovog prelca, još se ni do danas nije počelo s radom. Bilo bi poželjno da se s tim odmah započne, jer se može lako dogoditi da bude kasno.

Nedavno su tržišni organi izvršili pregled vaga na tržišnici i ribarnici te je tom prilikom utvrđeno, da su gotovo sve vage naročito one na ribarnici neispravne i primitivne, te kao takove ne mogu odgovarati svojoj namjeni. Iako je ustanovi, koja u svoj djelokrug rada ima tržišnicu i ribarnicu, to sve dobro poznato, ipak se još nitko nije sjetio da te vage zamijeni ispravnim.

Na Baldekinu i Križu iz godine u godinu niču nova stambena naselja. U tim predjelima još uvijek ima dosta slobodnog zemljišta za izgradnju kuća, koje je dobrim dijelom vlasništvo privatnih

lica. S tim u vezi je u posljednje vrijeme zapaženo da pojedini vlasnici, iz neopravdanih razloga, podižu cijene tim gradilištima. Tako, primjera radi, cijena jednog kvadratnog metra, koja je nedavno iznosila 300, sada je povećana na 600 pak čak i 1000 dinara. Ne znamo samo dokle će se te cijene povećavati, jer budu li one napredovati ovakvim tempom, netko će se ipak o tome trebati pozabaviti.

Četiri noći uzastopce nemaju učliću rasvjetu Kačićeva i Jurja Dalmatinca ulica. U ovoj posljednjoj izvode se radovi na uređenju kanalizacije. Kako je ova ulica sva raskopana, teško je njome prolaziti i po danu. Prolaz je još više otežan noću, tako da prijete opasnost da netko od prolaznika ne nastrada. Stanari čitavih ulica obavijestili su Električno poduzeće da postavi nove žarulje, međutim to nije učinjeno i ljudi i dalje muku muče kad prolaze tom raskopanom i inače uskom ulicom. Dokle će tako? — (s —)

Četiri broda u luci

U šibenskoj luci nalazi se pod istovarom četiri prekoceaneška broda, Brodovi »Prenj« i »Plitvice« istovaruju ukupno 11.600 tona ugljena za koksiranje dopremljenog iz SSSR-a. Liberijski brod »Captain Theo« iskrcava 12.300 tona pšenice, koja je dovezena iz SAD, a njemački brod »Carl Meentzen« dovezao je iz SSSR-a 3384 tona manganove rude.

Iz luke je isplovio brod »Sarajevo« sa teretom drvene građe za Siriju i Libanon, zatim engleski brod »Malmo«, koji je prethodno ukrcao za luke Engleske bukovu građu, sandučne dijelove i 310 tona željeza, i švedski brod »Caponija« koji je također ranije ukrcao izvjesnu količinu bukove građe za Švedsku.

Odbor za maskeradu vrši opsežne pripreme

Kao što je ranije objavljeno karnevalska priredba bit će organizirana 9. ožujka ove godine. Obaviješteni smo od strane odbora, da se svi oni koji žele sudjelovati u karnevalskoj priredbi mogu prijaviti u prostorijama omladinskog kulturno-umjetničkog društva, svakog dana od 18 do 19 sati.

U nedjelju 3. ožujka u 12 sati bit će na svečan način podignuta

zastava ovogodišnjeg karnevala na gradskom bedemu na Poljani maršala Tita. Time će ujedno biti službeno obilježen početak karnevala.

Otvorit će se non-stop prodavaonica prehrambenih artikala

Da bi se u potpunosti zadovoljilo domaće potrošače kao i one koji svakodnevno dolaze u naš grad, a posebno za vrijeme ljetne sezone, to je kolektiv poduzeća »Prehrana« odlučio da 1. ožujka ove godine prodavaonica br. 6 u prizemlju biv. činovničke zadruge neprekidno posluje. Prodavaonica će svakog radnog dana biti otvorena od 6 do 20 sati, a nedjeljom od 8 do 10 sati, dok će za vrijeme ljetne sezone nedjeljom posloovati od 7 do 10 sati. To će biti prva non stop prodavaonica otvorena poslije rata na teritoriju grada. Odluka spomenutog poduzeća zaslužuje svaku pažnju.

Oglašujte u Šibenskom listu

OBAVIJEST

Poduzeće za promet prehrambenim artiklima na veliko i malo „PREHRANA“ — ŠIBENIK

OBAVJEŠTAVA POTROŠAČE

da će prodavaonica broj 6 (bivša Činovnička zadruga) — Ulica Borisa Kidriča broj 1, počam od 1. ožujka tg., svakim radnim danom, posloovati

neprekidno — NON STOP —

od 6 do 20, a nedjeljom od 8 do 10 sati.

Radnja je opskrbljena bogatim asortimanom prehrambenih artikala.

Radni kolektiv Rudnika mrkog uglja Siverić

čestita

2. MARTA Dan rudara NR Hrvatske

svim rudarskim kolektivima sa željom da postignu što bolje uspjehe u svom radu.

KOMISIJA ZA STIPENDIJE Narodnog odbora kotara Šibenik

raspisuje

NATJEČAJ

ZA PODJELU STIPENDIJA, I TO:

- 3 stipendije za slušače Ekonomskog fakulteta
 - 3 stipendije za slušače Pravnog fakulteta
 - 2 stipendije za slušače Filozofskog fakulteta pedagoške grupe predmeta
 - 1 stipendija za polaznike VPŠ — srpskohrvatski jezik i francuski
 - 1 stipendija za polaznike VPŠ — povijest i zemljopis
 - 1 stipendija za polaznike VPŠ — biologija i kemija
 - 1 stipendija za polaznike — VPŠ — matematika i fizika
 - 1 stipendija za polaznike VPŠ — tjelesno vježbanje i crtanje
- Uz molbu treba priložiti potvrdu o fakultetu i karakteristiku organizacije Narodne omladine. Apševnici i studenti, koji su pri završetku studija, imaju prednost.
- Rok za podnošenje molbe je 27. ožujka 1957. godine.

sportski život

Godišnja skupština Kotarskog saveza „Partizana“

Briga o odgoju kadra

U nedjelju je u Šibeniku u prostorijama mjesnog društva održana godišnja skupština Kotarskog saveza DTO „Partizana“, kojoj su prisustvovali delegati društava iz Šibenika, Knina, Drniša, Zatona, Siverice, Mandaline, Tjesnog, Skradina, Vodica, Oklaja i Trinunja, te ostali gosti i prijatelji ove korisne organizacije.

Izvještaj o radu podnio je drug Roko Erkić, predsjednik Kotarskog saveza DTO „Partizana“. Iz izvještaja se može vidjeti da je Kotarski savez imao dva različita perioda u svom djelovanju. Prvi je onaj kad se je trazio načina da se pokrene rad Kotarskog saveza, a u drugom su zabilježeni već bolji rezultati. Upravo u tom posljednjem razdoblju organiziran je 12-dnevni seminar za prednjake, a u međuvremenu je uspostavljen kontakt sa gotovo svim društvima na terenu. Pored toga su upućena tri prednjaka u Beograd na uvježbavanje onih sastava koji su predviđeni za Gimnastradu, zatim jedan prednjak u istu svrhu upućen je u Maribor, dok je jedan prednjak Kotarskog saveza bio na uvježbavanju sastava za žene. Kotarski savez je, pored toga, postigao izvjesne uspjehe u otklanjanju nekih negativnih pojava u pojedinim društvima. Savez je također pokrenuo rad društava u Vodici i Skradini, a učinjen je i pokušaj da se oživi rad DTO „Partizana“ u Oklaju, Prunčestru i Kistanjama. Osim toga, Kotarski savez je organizirao u Šibeniku trodnevni seminar za prednjake društava na kojem su se uvježbavali sastavi za Gimnastradu.

»RUDAR« — GARNIZON JNA (Knin) 3:1 (1:0)

Igralište »Rudara« u Siveriću. Prijateljska nogometna utakmica. Gledalaca oko 200. Golove za »Rudara« postigli su Mileta i Nakić II. 2. Sudio je s dosta gorišaka na stetu gostiju Topić iz Siverića.

Igra je bila živa i zanimljiva. Lopeta se brzo prenosila sa jedne na drugu stranu igrališta. Gosti su se predstavili kao tehnički vrlo dobra, ali nedovoljno uigrana ekipa.

»Rudar« je — naprotiv — igrao smišljenije. Navali igrači su se dobro demarkirali, a naročito je dobra bila halflinija, koja je snabdijevala navalu veoma upotrebljivim loptama.

Kod »Rudara« se istakla čitava halflinija i Nakić II. u navali, a kod gostiju odskaku oba beka, desna i lijeva polutka i lijevo krilo. (D. Č.)

OSVILJNE PRIPREME

Već preko mjesec dana nogometna momčad »Rudara« iz Siverića provodi intenzivne pripreme za proljetni dio prvenstva SNP-a. Pod vodstvom trenera Šime Dujila vježba 20 igrača. Naročita pažnja posvećena je uigravanju ekipe i otklanjanju griješaka. Odigrano je i nekoliko prijateljskih susreta: sa drniškim »Doškom« 1:1 i 3:2 a prošle nedjelje »Rudar« je gostovao u Solinu i pobijedio istoimeni klub čak sa 9:6.

Inače, većih promjena pred proljetni dio prvenstva nema, osim uvođenja u tim igrača iz drniškog »Doška« Nakića I. i Nakića II. (D. Č.)

»PARTIZAN« — »STRUJA« 1:1 (0:1)

Prvi nastup nogometne sekcije »Partizan« iz Vodice nije bio uspješan. U susretu sa nogometnom ekipom Električnog poduzeća iz Šibenika domaći su uspjeli izboriti samo neriješen rezultat, iako su tokom cijele utakmice bili premoćni. Nezadovoljni odlukom suca gosti su napustili teren dva minuta prije kraja utakmice. (E. A.)

U izvještaju je, između ostalog, analiziran rad postojećih društava na kotaru, pa je konstatirano da je društvo u Kninu najbolja organizacija na području kotara. Nadalje su u izvještaju iznijete smjernice za daljnji rad organizacije »Partizana«. Kotarski savez će, na primjer, voditi stalnu brigu oko uzdržavanja kadra, a isto tako će raditi na učvršćenju postojećih društava i osnivanju novih. Također će povesti brigu o tome da se društva potpuno osamostale kako u kadrovskom tako i u financijskom pogledu. Savez će, osim toga, poraditi da se organizacije što bolje pripreme za Kotarski slet i za nastup

na Gimnastradi u Zagrebu. Društva će se nadalje podsticati da, pored fizičkog odgoja, razvijaju kulturni i zabavni život u svojoj sredini, da organiziraju izlete i slično, kako bi »Partizana« zaista postao svestrana organizacija u koju će se rado uključivati radnička, seoska i srednjoškolska omladina.

Nakon svetrane diskusije, u kojoj je bilo riječi o mnogim problemima na koja društva još uvijek imaju u svom radu, izvršen je izbor novog rukovodstva Kotarskog saveza DTO »Partizana«. Na kraju je donijet program rada za 1957. godinu.

U uzvratnom susretu sa „Dalmatincem“ u Splitu „Šibenik“ je izborio

Neriješen rezultat

Prošle nedjelje je u Splitu u igralištu »Hajduka« pred oko 1000 gledalaca »Šibenik« odigrao uzvratnu prijateljsku utakmicu sa »Dalmatincem«. Sudio Ožegović iz Splita.

»DALMATINAC«: Radan, Miletić — Reljić, Vulić — Giljanović — Fiorentini, Vidaković — Kazinoti — Klišić — Ferić — Grimani.

»ŠIBENIK«: Bašić, Bujas — Jelenković, — Tambača — Iljadica — Tedling, Zorić — Đurić — Škugor — Stošić — Bego.

Odmah u početku domaći su svojski zapeli vršeci stalne napade na Bašićev gol. Iz jednog takovog napada Vidaković je, zbog spore intervencije Iljadice i Bašića, doveo svoju momčad u vodstvo. Sve do petnaeste minute domaći su stalno u napadu. Naša vrlo slaba obrana se grčevito branila. U 15. minuti Škugor prima jednu loptu od Đurića i prešavši sve sapseke postigao je izjednačenje. Izjednačenje je još više dalo elana »Dalmatincu« koji u relativno kratkom vremenu preko Kazinota i Klišića povisuje rezultat na 3:1. Obrana »Šibenika« još uvijek igra konfuzno, a navalni red »Dalmatince« niže navalu za navalom. U 26. minuti Kazinoti vješto iskorištava slabu taktičku igru i zbunjenost obrane, te povisuje rezultat na 4:1. Poslije vodstva od 4:1 dolazi do izmjena u timu »Šibenika«. Tedling zauzima mjesto lijeve spojke, a Stošić lijevog krila. Bego odlazi na mjesto pomagača, Jelenković igra centarhalfa, a Iljadica lijevog braniča.

Nastale promjene u momčadi su se odmah pozitivno odrazile. Igra je nešto izgubila na tempu, ali se »Šibenik« sredjuje vršeci stalan

pritisak na protivnički gol. U 39. minuti Škugor prima jednu loptu, prelazi nekoliko igrača i odlično posluhuje Stošića, kojemu nije teško bilo pogoditi mrežu.

Početak drugog dijela igre također pripada domaćima, koji nisu uspjeli realizirati svoju izrazitu premoć. Međutim, igrači »Šibenika« se brzo oslobađaju pritiska i prelaze u napad. U tom razdoblju »Šibenik« uspijeva izjednačiti zgodicama Zorića i Škugora.

U odbrani je zadovoljio Jelenković zatim Tambača i u drugom poluvremenu Živković. Zorić je promašio nekoliko zrelih šansi. Đurić je bio spor i prilično nepokretan. Škugor je dao vrlo dobru partiju. Bio je pokretljiv i opasan. Tedling nešto slabiji na spoji. Valjda mu je smetalo stalno seljanje. Stošić je daleko bolju igru dao na spoji, nego kasnije kada je prešao na krilo.

»Dalmatinac« nam se ponovno predstavio kao jedna dobro uigrana i solidna cjelina, koja sa pravom može pretendirati na zonsko takmičenje.

Sudac je sa manjim griješcima dobro vodio ovu vrlo fer igru.

Opća je konstatacija, da »Šibenik« još nije dostigao svoju pravu formu. Što je najgore nije stvoren standardni tim, nego se još tapka, nastojeći raznim rošadama, stvoriti tim za nastavak prvenstva. Nema dvojbe za rošade nemamo više vremena, jer nam je prvenstvo pred vratima. Današnja forma momčadi i igre koju smo u priprema gledali, opravdavaju naš skepticizam. Da li smo u pravu, skora budućnost će pokazati.

M. K.

OGLEDALO NAŠEG VREMENA

Počeli su prvi radovi na »Atomijumu« jednog od mnogih atrakcija kojima će obilovati Međunarodna izložba u Brislu 1958. godine. »Atomijumu« će ustvari biti gigantski model jednog atoma gvožđa načinjen iz devet dijelova i visok oko 110 metara. Devet kugli, od kojih će, svaka imati prečnik od po 18 metara, bit će međusobno povezane širokim metalnim cijevima. U svakoj od kugli bit će ureden po jedan naučni laboratorij gdje će posjetioci izložbe imati mogućnost da se upoznaju s načinom rada atomskih istraživača. U cijevima koje će spajati pojedine kugle bit će postavljene električne dizalice i pokretne stepenice koje će prevoziti posjetiocio kroz ovaj »atomski« labirint.

HIROŠIMA JOŠ UBIRA ŽRTVE

Atomska eksplozija u Hirošimi od 1945. godine još ubira svoje žrtve. Kako je nedavno zvanično saopćeno, u jednoj bolnici u Tokio podlega su ovih dana dva pacijenta posljednjicima ranjavanja koje su zadobili za vrijeme atomske eksplozije u Hirošimi. Time se broj žrtava iz Hirošime popeo na 269.061. Od toga je 61 osoba umrla poslije akutne katastrofe, to jest od posljedica atomske zračenja.

NOVA BUŠILICA ZA KAMEN

Kako je nedavno javila Radio-Moskva, u Sovjetskom Savezu konstruirana je bušilica za kamen koja deset puta brže prodire u stijenu od dosadašnjih bušilica koje rade na principu komprimiranog zraka. Bušilica je konstruirana prema zamisli jednog radnika zavariča. Efikasnost nove bušilice savršena se na visokoj tački sagorijevanja jednog gasa koji u vijesti nije imenovan, a koji pod visokim pritiskom izbija iz duvalice i pritom postiže brzinu veću od brzine zvuka. Za jedan sat bušilica može da izdubi deset metara bušotine prečnika od 18 centimetara.

PTIČJE PERO STARO 40 MILIJUNA GODINA

U blizini Narbona, u Francuskoj, istraživač pećina Pjer Verdeje pronalazio je jedno pero od ptice za koje stručnjaci smatraju da je stara 40 milijuna godina. Pero je nađeno u jednom sloju neke trošne stijene koja, prema mišljenju geologa, pripada još geološkom oligocenu.

NAJVEĆI KATALOG KNJIGA

Britanski muzej objavio je ovih dana da će uskoro početi da objavljuje dosad najveći katalog u historiji — listu svih knjiga štampanih na evropskim jezicima za posljednjih pet vijekova.

Ovaj džinovski katalog imat će 300 tomova, a za njegovu izradu bit će potrebno šest godina. Smatra se da će u katalogu biti unijeto oko pet milijuna posebnih publikacija.

Novi »Generalni katalog štampanih knjiga« obuhvatać period od 1459. do 1955. godine, to jest od prve knjige koju je Johan Gutenberg štampao u Njemačkoj pomoću pokretnih slova. Da bi u potpunosti izvršio svoju namjeru, Britanski muzej pozvao je na saradnju 2000 biblioteka iz čitavog svijeta, tražeći od njih da mu dostave bibliotečne kataloge svojih rariteta i inkunabula.

DIZALICA KOJOM SE UPRAVLJA NA RASTOJANJU

Na svakoj većoj dizalici nalazi se zastaklena kabina za čovjeka koji njome rukuje. Iz te kabine u upravlja pokretnim mehanizmima koji podižu materijal i prenose ga na određeno mjesto. Međutim, često je teret koji dizalica uzima daleko od upravljača, tako da ga on teško prati pogledom i zbog toga i ne može da ga spusti na željeno mjesto. Posao upravljanja dizalicom naročito je složen prilikom gradnje montažnih zgrada koje se podižu od gotovih blokova.

Na jednom gradilištu u Kijevu (SSSR) može se posljednjih nedjelja vidjeti neobična slika. Upravljač dizalice napustio je svoju staklenu kabinu i dizalicom »komandira« sa mjesta odakle najbolje može da nadgleda prenošenje tereta. U njegovim rukama nalazi se sandučić od koga do dizalice vodi jedan tanak kabel. Taj sanduk ustvari je pokretna komandna tabla za upravljanje dizalicom. Na taj način čovjek koji rukuje dizalicom može, noseći sa sobom komandnu tablu, da izabere najpogodnije mjesto odakle će nadgledati ispravnost prenošenja građevinskog materijala.

PROSTIRKA PROTIV UMORA

Jedna fabrika za izradu gumenih proizvoda u Čikagu počela je da izrađuje prostirke protiv umora namjenjene pretežno radnicima koji su primorani da svoj posao obavljaju stojeći. Proizvođači tvrde da se na taj način umor izazvan stajanjem u jednom mjestu neupoređivo manje osjeća, zapravo da do njega i ne dolazi, i da se samim

tim povećava radna sposobnost i produktivnost. Te prostirke načinjene su od čvrste, na gornjoj površini izrečkane gume (da se sprječavaju klizanje) koja je donjom površinom zaljepljena na jedan elastičan jastuk od sunderaste gume. Prostirke protiv umora proizvode se u raznim veličinama: samo za jednog čovjeka ili za čitavo odjeljenje. (S. S.)

Najnovija ispitivanja atmosfere

Detalji ispitivanja visoke atmosfere u SSSR-u malo su objavljivani do sada. Međutim, na Međunarodnoj konferenciji za rakete održanoj početkom decembra prošle godine u Parizu, sovjetski delegati prof. Poloskov i prof. Pokorovski, članovi Akademije nauka SSSR-a podnijeli su izvještaje o vrlo interesantnim opitima.

Opiti su vršeni ispaljivanjem raketa do visina od 85 do 90 km iznad zemlje. Sastav i pritisak atmosfere, proučavani su hvatanjem zraka na raznim visinama u specijalne staklene balone. Ovi su smješteni na vrhu rakete ispod instrumentalnog dijela, koji je hermetički zatvoren i sadrži razne programske mehanizme i časovnike, baterije, foto kamere i druge instrumente. Do sada je ispaljen veliki broj raketa i rezultati ispitivanja pokazuju dobro slaganje sa američkim podacima. Proučavanje vjetrova ukazuje da na velikim visinama duvaju vjetrovi promjenljive jačine. Ovi vjetrovi su uvijek vrlo jaki i brzina im iznosi 60 do 100 m u sekundi, dok im je pravac, ljeti od istoka ka zapadu, a zimi od sjevera ka jugu.

Najzanimljiviji dio ovih opita svakako je odbacivanje pasa u stratosferu do 100 km visine. Psi su iz rakete izbacivani u hermetički zatvorenom kutijama sa padobranom, a u kasnijim opitima izbacivani su iz rakete kao piloti mlaznih aviona. Opremljeni maskom za kisik, visinskim odijelom i padobranom. Psi su pretrpjeli velika ubrzanja i brzine leta od 1000 do 1150 m u sekundi. Poslije vrlo velikog slobodnog pada, padobran im se otvorio tek na 12 km visine, što bi predstavljalo i za prave padobrance vrlo dobru zadržku. Poslije spuštanja psi su bili živi i zdravi i mahali repom kao pravi rekorderi. Precizni instrumenti koji su za vrijeme leta i padanja mjerili temperaturu, puls i disanje ovih životinja nisu registrirali nikakva značajna odstupanja od normalnog stanja. Ovim ispitivanjima pokazano je da bi i čovjek mogao da leti na ovim visinama kada za to bude imao mogućnosti. Već sada postoje mnogi projekti visinskih aviona i raketa sa ljudskom posadom i nije daleko dan kada će se neki od ovih ostvariti.

U međuvremenu vrše se još uvijek pokušaji penjanja pomoću balona sa posadom. No rekord na ovom polju postavili su 8. novembra 1956. M. Lewis i M. Ross, iz američke mornarice, postigavši visinu od 23 km u balonu od plastične mase sa gondolom pod pritiskom. Stari rekord postavljen je prije 21 god. i iznosio je 22 km. Kao što se vidi baloni su uglavnom postigli svoj vrhunac osvajanja visina.

Jedan od ostvarenih »skromnijih« visinskih projekata je američki tajanstveni avion Lockheed U-2. Ovaj avion je najprije zapažen u zapadnim krajevima SAD, a zatim u Engleskoj i Njemačkoj. Prema zva-

ničnim saopćenjima U-2 je specijalni visinski meteorološki avion sabdjeven velikim brojem najrazličitije instrumentacije za ispitivanje turbulencije zraka, visinskih zračnih mlazeva, kosmičkih zraka, koncentracije ozona i vodene pare u zraku i dr. Prednost ovog aviona nad raketama je što može da ponese vrlo mnogo instrumenata i da leti dugo na visini ispitivanja. Dosadašnji rezultati koje je postigao opravdali su očekivanja i potpuno isplatili njegovo građenje. I. D.

MOŽDA NISTE ZNALI

Najmanja i najstarija republika — To je republika San Marino. Površina joj je svega 61 kvadratni kilometar sa 13.000 stanovnika, od kojih 2.000 živi u glavnom gradu. San Marino postoji od IV. vijeka naše ere, a osnovao ga je neki kamenorezac po imenu Marino.

Najčuvjenija provala vulkana u staro doba — To je provala vulkana Vezuva kraj Napulja, 79. godine prije naše ere. Tom prilikom su potpuno zatrpali gradovi Herkulanium i Pompej, za koje se stoljećima nije znalo. Prije 150 godina počelo je njihovo otkopavanje, tako da su danas dobrim dijelom otkopani. Historičari su na ostacima drevnih gradova odlično proučili život starih Rimljana.

Najveća vulkanska provala novog doba — Svakako da je to provala vulkana Krakatau na istoimenom otoku i to 1883. godine. Provala je bila tako strašna da se otok rascijepio i potonuo. Tom prilikom je poginulo svih 36.000 stanovnika.

Odakle je papir prenesen u Evropu — Kinezi su proizvodili papir već stotinu godina prije naše ere. U VIII. stoljeću Arapi su to naučili od Kineza, a od Arapa naučili su vještinu evropski narodi u XIV. i XV. stoljeću.

Naš najveći proizvođač cvjetnog sjemena — Poljoprivredno dobro »Čakov« u Banatu proizvodi elitno sjeme, a uzgaja oko 400 vrsti raznog cvijeca. Površina pod cvijećem iznosi oko 100 hektara. Cvjetno sjeme se također izvozi i to najviše u Veliku Britaniju i Njemačku. U rodnom godinama urod cvjetnog sjemena dostiže i do jednog vagona.

Ribolov u Norveškoj — U ribolovu je Norveška na prvom mjestu u Evropi. Ribarska flota sastoji se od 12.000 ribarskih brodova i brodića i 18.000 ribarskih čamaca. Godišnje se ulovi oko milijun i po do dva milijuna tona ribe i to najviše haringa. U Norveškoj se ribolovom bavi oko 140.000 ljudi.

Kotarski zavod za socijalno osiguranje u Šibeniku

raspisuje natječaj

1. Za šefa odsjeka mirovinskog osiguranja.
2. Za referenta za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida rada.

Uvjeti za oba radna mjesta:

pravni fakultet, položeni stručni ispit i 4 godine stručne prakse, ili srednja stručna sprema, položeni stručni ispit i 6 godina stručne prakse.

3. Za revizora.

Uvjeti: srednja stručna sprema, položeni stručni ispit i 6 godina stručne prakse.

Medutim mogu se natjecati i oni koji nemaju gornje uvjete. Plaća po Osnovnoj uredbi, dopunska plaća osigurana za sva 3 radna mjesta (do 2.500—4.500), a položajni dodatak za mjesto pod 1. (od 1.500—2.000).

Interesenti neka se obrate sa molbom na gornji naslov. U molbi izložiti kratak opis službovanja. Molbe se primaju do 20. III. 1957. godine. Informacije tražiti na telefon 6-51.

OBAVIJEST

„KRKA“ - poduzeće za promet i preradu žitarica - Šibenik

PRODAJE: jedan kamion marke »Fiat« — nosivosti 1 tona, u ispravnom stanju. Cijena prema knjigovodstvenom stanju. Upitati u upravi poduzeća ili na telefon broj 5-31 i 6-14.

»SIBENSKI LIST«

organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik

Uređuje redakcijski kolegij
Glavni i odgovorni urednik

Nikola Bego

Uredništvo: Šibenik — Ulica
Jelke Bučić 5 - Tel. br. 5-62

Tekući račun: Narodna banka
Šibenik broj 531-T-292

Rukopisi se ne vraćaju

Pretplata za tri mjeseca 130,
za pola godine 260, a jednu
godinu 520 dinara

Tisak: »Štampa« Šibenik